AKŞAM

Sene 19 — No. 6503 — Fiatı her yerde 5 kuruş — PAZARTESİ — 23 TEŞRİNİSANİ 1936 — Telefon: 24240 (İdare) - 24249 (Tahrir) - 24243 (Matbaa) - 20113 (Klişe)

Milletler arasında yeni çarpışmalar

1914 de dünya harbi patladığı zaman Avrupanın içi, bugünkünün binde biri kadar da karışık değildi. Silâhlanma yarışı bu dereceyi bulmamıştı. Sade devletleri birbirine yan gözle baktıran siyasî geçimsizlik değil, bilhassa milletleri birbirine düşman eden içtimaî iman kinleri çeyrek asır önce insanların meçhulü idi. Bugün Avrupayı ikiye bölen rejim itikatlarının tehlikeli ideal hırsını, Orta kurunun en müteassıb din mücahitleri bile tanımamıştı.

İspanyayı kana, ateşe boğan boğuşma, bir memleket içindeki geçici vukuattan sayılmamaktadır. İspanya, yarınki Avrupayı bekleyen feci âkibetin küçük çapta örneğidir. Eğer öyle olmasaydı, bir memleket ihtilâli, Avrupa devletlerini, en mukaddes duygularından yaralanmış, sinirli iki safa ayırabilir miydi? Her devlet, birbirini boğazlayan, kendi şehirlerine, kendi ellerile yangın bombaları atan İspanyollara, bir milletin bir yurdun çocukları gibi değil, ayrı ayrı milletler, hele ayrı ayrı müttefikler gözü ile bakamazdı. İspanyada şu veya bu tarafın galebesini, İspanya bakımından neticeleri itibarile değil, bir dinin zaferi hissile, candan seyredenler, ilk fırsatta ayni ideal uğruna birbirinin üstüne atılmaya hazırlanan yabancı devletlerdir.

Bunun içindir ki tek İspanya isyanı ,Avrupayı altüst edecek bir hadise mahiyetini aldı. Zaten, son aylar içinde bütün Avrupa politikası, bir sosyal rejimin öteki zıd akideye karşı *ehli salib* halinde birleşmesi manzarasını alıyor. Siyasî ve ekonomik endişeler, hudut kavgaları, emperiyalist emeller... Son asrın harpleri doğuran bütün bu âmilleri bugün, insan kitlelerini harekete getiren en korkunç taassub hisleri kadar tehlikeli sosyal temayüller arkasına gizleniyor. Avrupanın felâketi buradadır: Milletleri, sırf menfaat namına değil, kafaya ve ruhlara, hissiyata hâkim yeni türeme dinler namına boğuşturacaklar!

Yeni usul inanlar etrafında yeni toplanma ve birleşmeler arayanlarla, müşterek emniyet nizamını kurmak isteyenlerin mücadelesi devam ediyor. Hangisi üstün gelecek?

İngiliz Hariciye nazırının son nutku bir çoklarına ümid verdi. M. Eden diyor ki: «İngiltere hükûmeti silâhlarını arttırıyor. Bu silâhları, yurdumuzu müdafaa için kullanacağız. Haksız bir taaruza uğradığı takdirde Fransa ve Belçikanın yardımına koşmak için kullanacağız. Eğer taarruza uğrarsa Almanyayı da müdafaa edeceğiz...»

Diyorlar ki eğer, 1914 den evvel İngiltere Hariciye nazırı, İngilterenin vaziyetini böyle sarih surette ilân etseydi dünya harbi olmazdı.

İngiltere, sulhün müşterek emniyet üzerine kurulmasını isteyen, Avrupanın garbinde sulhü esaslı temellere bağlamak için elinden geldiği kadar çalışan büyük devlettir. M. Edenin son nutku da bunu gösteriyor.

Muhakkak olan şudur ki İngiltere Avrupa sulhü ile bu derece yakından alâkadar olduğu müddetçe harb uzaklaşacaktır. Fakat İngilterenin bu gayretleri, yukarda anlattığımız hâkim unsurlara galebe çalabilecek mi? Avrupanın mukadderatı bu suale bağlıdır.

Necmddin Sadak

Dünkü maç

Fenerbahçe, Beşiktaşı 2 - 0 yendi

Maç tafsilâtını spor sahifemizde okuyunuz.

Harp yeniden kızıştı

Madridde her sokak bir istihkâm haline konmuş

Asiler bir tebliğde Madridin zaptı kolay bir iş olmadığını bildiriyorlar

Madridin havadan görünüşü

Paris 22 (Akşam) — Madridde muharebeler devam ediyor. Bir kaç gün havanın çok fena gitmesi harbin biraz hafiflemesine sebeb olmuştu. Fakat dündenberi muharebe yeniden şiddetlenmiştir.

Vaziyette esaslı bir değişiklik yoktur. Asiler bir mikdar ilerlediklerini iddia ediyorlar. Hükûmet ise asilerin işgal ettikleri bazı binalardan tardedildiklerini bildiriyor. Her halde muhakkak olan bir şey varsa o da Madridde çok şiddetli bir mukavemet gösterildiğidir. Madridin kenar mahallelerinde bütün evler bir isthkâm haline konmuş, sokaklara dikenli teller gerilmiş, barikadlar yapılmıştır.

ASİLERİN BİR TEBLİĞİ

Paris 22 — Asilerin bir tebliğinde Madridde harbin neden uzadığından bahsedilmektedir. Bu tebliğde deniliyor ki: «Bir çok kimseler Madrid cephesinde hareketin uzamasından şikâyet ediyorlar. Halbuki vaziyet açıktır. Madrid gibi bir milyondan fazla nüfusu olan bir şehir kolayca ele geçirilemez. Şimdiye kadar sahra harbi ypılıyordu. Bu harpte stratejinin çok büyük rolü vardı. Sokak muharebesinde iş başkadır.

İspanyollar sokak harbinde çok müthiştirler. Bundan başka hükûmet insanca, malzemece yeniden çok kuvvet almıştır. Unutmamalıdır ki Madrid gibi büyük bir şehir ilk defa olarak asrî silâhlarla müdafaa ediliyor. Hemen her sokak başına mitralyözler konmuş, tanklar, seri ateşli toplar yerleştirilmiştir. Böyle bir şey bugüne kadar görülmemişti.

Bunlara karşı ağır top kullanamıyoruz. Çünkü o takdirde Madrid şehrinde taş üstünde taş kalmıyacaktır. Tayyare hücumları da bu mütalâa ile tahdid edilmiştir.

Madridi almak için her tarafa yerleştirilen mitralyözleri ele geçirmek lâzımdır. Bu iş çabuk olamaz. Her halde Madrid alınacaktır. Fakat sabır lâzımdır.»

ŞİDDETLİ MUKAVEMET

Lizbon 22 (A.A.) — Asilerin Madrid cephesinde ilerlemiş olduklarına dair olan haberler, asilerle temas halinde bulunan mahafil tarafından tekzip edilmektedir.

Diario de Lisbao gazetesinin asilerin nezdindeki muhabiri, hükûmet kuvvetlerinin bilhassa Carabanchel, Usera ve Basurero mıntakasında çok şiddetli mukabil taarruzlarda bulunduklarını bildirmektedir.

Havaların fena gitmesi tayyarelerin asilere yardımda bulunmasına mâni olmaktadır. Telefat mikdarı, boyuna artmaktadır. Sokaklar yaralıları götürüp getiren kamyonlarla doludur.

Bir İtalyan gazetecisi, general Valeraya müracat ederek Sevillaya bir takım tayyareler gelmesi yüzünden asi tayyarelerin mikadarı artmış olduğunu bildirmiştir. General şu cevabı vermiştir: «Sefa geldiler, kızılların tayyareleri pek çoktur.»

AMERİKALILAR BARSELONDAN ÇIKIYORLAR

Vaşington 22 — Amerika hükûmeti Barselondaki Amerika konsolosile Amerika tebaasının limandaki Amerika gemilerine binmeleri için salâhiyet vermiştir.

ALMANYA GENERAL FRANKO NEZDİNE MASLAHATGÜZAR GÖNDERİYOR

Berlin 22 — Almanya, ihtiyat generali Tavfeli, general Franko hükûmeti nezdine maslahatgüzar olarak göndermiştir.

Karadenizdeki fırtına

Kömür yüklü büyük bir kayık parçalandı içindekiler güçlükle kurtuldu

Karadenizde fırtınanın devam ettiği haber verilmektedir. Bu yüzden vapurlar güçlük çekmekte ve bazı iskelelere yanaşamamaktadırlar. Büyük kayıklar da kazalara uğruyor. 25 tonluk büyük bir kömür kayığı parçalanmıştır.

Mehmed reis isminde birinin idaresinde kömür yüklü olan bu kayık dört mürettebatla şiddetli dalgalara rağmen boğazın medhaline kadar gelebilmiş, fakat burada fırtınanın şiddetinden Rumeli fenerinin kayalarına şiddetle çarpmıştır. Kayık parçalanmış, kaptanla dört mürettebat denize dökülmüşlerdir. Kazazedeler kayalara tırmanarak güçlükle kurtulabilmişlerdir.

M. Edenin nutku ehemmiyetle karşılandı

Fransızlar " 1914 de böyle bir nutuk söylenseydi harb olmazdı ,, diyorlar

Londra 22 — Hariciye nazırı M. Edenin dün söylediği nutuk bütün İngilizler tarafından iyi karşılanmıştır. Nazır bu nutkunda İngilterenin sulhü muhafaza için çalışacağını ve sulhü ihlâl teşebbüsüne bütün kuvvetile karşı koyacağını söylemiştir.

Buraya gelen haberlere göre bu nutuk sulhün devamını istiyen bütün memleketlerde çok iyi tesir yapmıştır.

FRANSIZ GAZETELERİ NE DİYOR?

Paris 22 (A.A.) — M. Edenin Lamingtonda söylediği nutuk gazeteler tarafından müsait bir surette karşılanmıştır. Bütün gazeteler İngiliz hariciye nazırının sözlerindeki vuzuhtan dolyı memnun görünüyorlar.

Echo de Paris gazetesi «M. Edenin bu defa söylemiş olduğu sözleri 1914 senesinde bir İngiliz hariciye nazırı söylemiş olsaydı Avrupa felâketten kurtulurdu» demektedir.

Bu gazete şöyle devam ediyor: «Fransa, tekrar pek müsait bir vaziyet karşısında bulunuyor.»

Ami du Peuple gazetesi yazıyor: «M. Eden, söylediği nutukla Almanyaya garbî Avrupanın kapılarını kapamıştır. Şayet M. Delbos partisinin doktrine sadık kalmak ve bu doktrinin mantıkî icabına göre hareket etmek istiyorsa bizim için muhataralardan başka hiç bir şey mevcut olmıyan şarkî Avrupada askerî bir takım itilâflarla bize zâmanlar temin etmek suretile bu mıntakayı Almanyaya kapamalıdır. En müsait zaman şimdiki zamandır.»

«Oeuvre» gazetesi başmakalesinde şöyle diyor:

«İngiltere, garbî Avrupadaki milletlerin sulhün tensikine iştirâki kabul etmelerine veya bundan imtina eylemelerine göre tasnif edilmekte olduklarını bildirmektedir. Şimdiye kadar yalnız faşistler söylemişlerdir. Söz söylemek sırası demokrat devletlere gelmiştir.»

Madam Tabouis, ayni gazetede şöyle diyor: «M. Ribentropun Londra sefareti Almanya için tam bir iflâs ile neticelenmiştir. M. Ribentrop son günlerde M. Eden ile kısa bir mülâkat yapmış ve İngilterenin Berlin tarafından teklif edilmekte olan komünizme karşı mücadeleye iştirâk etmesi lâzım geldiğini söylemiştir. Zannolunduğua göre, M. Eden bu davete katî surette menfi bir cevap vermiştir.

Pariste bir toplantı

M. Salengronun cenaze merasimi yapıldı

Tezahürata 25 bin kişi iştirak etti, nutuklar söylendi ve hiç bir hadise olmadan dağıldı

Paris 22 (A.A.) — Sosyalist federasyonu dün akşam Velodromeda M. Salengronun hatırasını tebcil etmek üzere bir nümayiş tertip etmiş ve bu nümayişte bir çok nazırlar hazır bulunmuştur.

M. Thorez, katil faşizmin kurbanı olan M. Salengroyu selâmlamış ve komünist partisi namına faşist gazetelerin fesatçı birliklerin ilga edilmesini ve cumhuriyetçi İspanyaya tatbik edilmekte olan ablokanın kaldırılmasını istemiştir.

Harbiye nazırı M. Daladier, radikal sosyalist fırkası namına M. Sa-

(Devamı 5 inci sahifede)

Genç memur!...

— Bay direktör yerinde mi?..
— Hayır, bugün kulübünün maçı var, sol açık oynamıya gitti!...

Son dakika

Alman-Japon anlaşmasının hedefi ne imiş?

Izvestiya gazetesi: "Bu ittifak, İngiltereyı Fransadan, Fransayı müttefiklerinden ayırmak için yapılmıştır„ diyor

Londra 22 — Alman - Japon anlaşması Sovyet Rusyada ehemmiyetle karşılanmıştır. Sovyet Rusya bunu, geniş mikyasta bir emperyalist hareketin başlangıcı saymaktadır. Sovyet hükûmeti bu anlaşmaya mukabele olarak Japonya ile balık avı hakkında yapılan anlaşmayı imzalamıyacaktır.

İzvestiya gazetesi anlaşmanın sulha karşı bir suikast olduğu kanaatindedir. Gazete diyor ki: Bu anlaşma askerî bir ittifaktır. Japonyanın verdiği izahat Sovyet hükûmeti tarafından kâfi görülmemiştir.

Alman - Japon askerî ittifakı yalnız Sovyetlere karşı değildir. Bu ittifak İngiltereyi Fransadan ve Fransayı da Sovyetlerden ve şarki Avrupadaki müttefiklerinden ayırmak için yapılmıştır. Alman - Japon ittifakı bugünün en feci hâdiselerinden birini teşkil ediyor ve sulhun her zamandan ziyade tehlikede olduğunu gösteriyor.

FRANSA İZAHAT İSTEDİ

Tokyo 22 (A.A.) — Fransız sefiri, hariciye müsteşarı M. Horinchiyi ziyaret ederek Japonyanın bazı ecnebî devletlerile olan münasebetleri hakkında bir takım sualler sormuştur.

Fransanın uzak şark meseleleri hakkındaki hattı hareketine dair sorulan bir suale cevaben Fransız sefiri, Paris hükûmetinin şarkî Asya devletleri işine katiyen karışmamak azminde olduğunu söylemiş ve Fransız - Sovyet misakının tamamile Garbe aid bir itiâf olduğunu tekrar etmiştir.

Bu Sabahki Telgraflar

Uzak şarkta harp tehlikesi

Çinlilerle Mogollar büyük harp hazırlığı yapıyorlar

Paris 22 (A.A.) — Chengtounun garbinde kâin Souyouanda yapılmakta olan muharebelerin ilk serisi, Çinli müdafilerin bir muzafferiyeti ile hitama ermiştir. Mütecavizler, Chengtou üzerine doğru ricat ediyorlar.

Buna mukabil cenup mıntakasındaki mütaarızların Pingtitchouana doğru olan ileri hareketlerinde terakki etmiş oldukları zannolunmaktadır. Yarı resmî Çin ajansı, mütecaviz kuvvetlerin mikdarını 23,000 kişi tahmin etmektedir. Mogol menabiinden öğrenildiğine göre Mogol kuvvetleri, şimdiye kadar muhabeye karışmamışlardır. Muharebeleri yapanlar, Ouang Ying çetelerinin şefi tarafından kumanda edilmekte olan Çinli silâhendazlardır.

DAİLY TELEGRAPHIN BİR MAKALESİ

Daily Telegraph gazetesinin yazdığına göre Uzak Şarkta Mogollarla Çinliler arasında büyük bir harbin patlaması bir gün meselesidir. Çinliler Sovyetler tarafından, Mogollar ise Japonlar tarafından teşvik edildiklerine göre böyle bir harbin Japon - Rus harbinin mukaddemesi olmasından korkulmaktadır.

Hudut boyunda tüfek sesleri işitilmeye başlamıştır. Adetleri üç yüz bine baliğ olan askerî kuvvetlerin Türkistan, Mogolistan, Sibirya ve Mançurya hudutlarında toplandığı söylenmektedir. Her iki tarafın hakikî gayesi Peking - Suiyan demir yolunun kontrolunu ele geçirmektir. Bu hattın bir Japon - Rus harbinde fevkalâde bir sevkulceyşî ehemmiyeti olduğu şüphesizdir.

Japonlar tarafından himaye edilen Mogollar gayelerinin Pekin - Suiyan yolunu ele geçirmek olduğunu saklamıyorlar.

Kalganı zaptederek Japon sol cenahını emniyet altına almak istiyorlar. Bu mıntaka Pekine pek yakındır ve Çin hükûmeti Mogolların gayelerini ilân ederek Japonların buradaki şakileri silâhlandırdığını ileri sürüyorlar.

Ecnebilerin tehlikeli mıntakalardan çekilmeleri ihtar edimişse de bunlar çekilmeyi reddetmişlerdir.

Ayni zamanda Kansu ve Şensi eyaletlerinde Çin komünistleri büyük bir kuvvet toplamışlardır. Bu kuvvetin talim, terbiye görmüş efraddan mürekkep olduğu ve 50,000 i tecavüz ettiği zannedilmektedir.

Madriddeki muharebeler uzun sürecek

Paris 23 (Akşam) — Madriddeki muharebenin uzun süreceği anlaşılmaktadır. Âsiler, sokak muharebesinin büyük zayiata sebep olacağını takdir etmişler ve şehri muhasara ederek hükûmet kuvvetlerini teslime mecbur etmeğe karar vermişlerdir.

Madridde bulunan kadın ve çocuklar Barselon ve Valanse gönderiliyorlar. İki gün içinde 3000 kişi sevkedilmiştir. Harp etmiyen erkekler de Madridden çıkarılacaklardır. Bu suretle hükûmet kuvvetleri daha serbest hareket edebilecektir.

Barselondaki Fransız harp gemilerinin bu limandan ayrıldıkları haberi doğru değildir. Yalnız Fransaya dönecek bazı gemilerin yerine yenileri gönderilmiştir.

Barselonda komünistler, Alman ve İtalyan mağazalarını yağma etmişlerdir. Bu yağma Almanya ile İtalyanın Franko hükûmetini tanımalarına karşı mukabeledir.

FENA HAVALARIN TESİRİ

Londra 22 — Madrid civarına ve İspanyanın ekser yerlerine şiddetli yağmurlar yağmıştır. Yüksek yerlere kar düşmüş, şiddetli soğuklar başlamıştır. Havalar böyle devam ederse Âsiler bütün harekâtı durdurmağa mecbur olacaklardır. Fena havalar tayyare faaliyetini azaltmıştır.

Memlekete ithali serbest eşya hangileridir?

Ankara 23 (Telefonla) — Ticaret ve iş âlemimizde büyük bir ferahlık tevlid edecek yeni bir genel ithalât rejimi kararnamesinin esas hatlarını bildirmiştim. Bu kararnamede hiç bir tahdide tâbi tutulmadan memlekete serbesçe ithal edilecek eşya pozisyonları ayrı ayrı gösterilmiştir. Bundan başka gümrük tarifeleri kanununun dördüncü maddesinin 1, 2, 3, 54, 876 ıncı ve beşinci maddesinin 32, 54, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 inci fıkralarile onuncu fıkrasında, A (üzüm, incir, portakal mandalin ihracına muktezi kesilmiş veya kesilmemiş tahta kutular hariçtir) ve B bendlerinin ve altıncı maddesinin 1, 2, 5 inci fıkralarına giren eşya ile umumî tarifenin 855 inci numarasına giren hududa yakın mahallerden büyük kaplar içinde getirilen içme suları yolcunun gelişinden itibaren altı ay sonra ve yahud gelişinden iki ay evvele kadar olan müddet içinde geldiğinde veya 2 sene ikametten evvel Türkiyeye geldiğinden dolayı resme tabi tutulanlar da dahil olmak üzere zatî eşyası hududlarda mütemekkin ahalinin mübadelei ayniye şeklinde vaki ticaretleri neticesinde ithal edecekleri, meriyetteki genel ithal rejimine göre ithali caiz müteferrik mevad ve eşyayı ticariye, ticaret maddeleri hükümlerine göre seyyar ticaret memurları veya bunların adlarına hareket ettikleri kimseler tarafından tekrar çıkarılmak üzere memlekete sokacakları nümune ve modeller, meriyetteki genel ithal rejimine göre ithali caiz ve mevaddı iptidaiyesi kabul olunacak usulile memlekette işlendikten sonra ihraç olunan eşyanın miktarlarında temsil edilen kadar mevaddı iptidaiye ithali caiz eşyanın zarfları, gümrük tarifesinin müteferrik maddeler dahilinde diğer eşya ile karışık zikrolunan elektrik, su, hava gazı gibi sınai ve beledî ihtiyaçlara hâdim tesisatta daimî surette tebdili icap eden aksamile dahilî muamelât ve terkip suretile dahil olan muhtelif cins maddeler, İktisad vekâleti tarafından gümrüklere verilecek nümunelerine veya resimlerine muvafık olmak suretile tahdid harici ithal olunur.

Yolcu beraberinde olarak Türkiyeye gelen, gümrük resmi 250 lirayı tecavüz etmiyen ve ticarete arzedilmiyecek olan her türlü eşya ve hayvan, mevcut mukavelelere göre ve ötedenberi cari taamüle müsteniden yaylak ve kışlak için getirilip muayyen bir müddet sonra ihrac edilecek hayvanlar, kolipostal ile gelecek yedek aksamı, dahilde mümasili imal edilmek için nümune olarak alâkadarlarca hariçten getirilecek ve kıymeti 150 lirayı geçmiyecek eşya, devlet müesseseleri tarafından rakib memleket mahsullerinin vaziyet, ambalaj, tasnif ve teşhir tarzlarını alâkadarlara göstermek maksadile getirilecek nümunelik her nevi eşya veya bu eşyaya mahsus ambalaj nümuneleri veya bu ambalaj ve tasnifleri veya üzerlerine mevzu marka ve işaretleri yapan makine ve aletler, Türkiyede kurulacak beynelmilel sergi ve panayırlarda teşhir edilmek üzere getirilecek ve bu sergi, ve panayırların hitamında İktisat vekâletince tasdikli talimatnamesinin esasları dahilinde Türkiyede satılmalarına müsaade edilecek eşya ve maddeler, eşhas namına hariçten hediye olarak gönderilen ve kıymeti yüz lirayı geçmiyen ve ticarete arzedilmiyecek olan eşya, ihrac mallarımızın işleme ve ambalajında kullanılan ve ithali kararnamede yasak edilmemiş bulunan maddeler de Türkiyeye serbestçe ithal olunacaktır.

Türk-Yugoslav dostluğu

Yugoslavyalı meslektaşımızın İzmir havalisindeki tetkikleri

İzmir 22 (Akşam) — Bir kaç gündenberi İzmirde bulunan Belgradda münteşir Vreme gazetesinin baş muharriri M. Svetovski Bergama ve Efes harabelerini gezmiştir. Yugoslavyalı meslektaşımız bu ziyaretten çok iyi intibalarla dönmüştür. M. Svetoveski diyor ki:

«— Harabelerde gördüğüm eserlere hayran oldum. Fakat beni bundan ziyade memnun eden şey her tarafta karşılaştığım dostluk eseridir. Köylere kadar her tarafta Yugoslavyaya karşı büyük bir dostluk gördüm. Yugoslav gazetecisi olduğumu anlıyan herkes muhabbetle elimi sıktı. Bunu hiç unutmıyacağım ve Yugoslavyaya dönünce anlatacağım.

İzmirde Kültür parkta yakında bir Yugosav paviyonu yükselecektir. Bunun âmili ticaret değil dostluk ve karşılıklı tanışma ve anlaşma arzusudur. Bu, başvekilimiz M. Stoyadinoviçin Balkanlar muvacehesinde dış politikasının mihverini teşkil etmektedir.

Turizm cihetinden çok zengin olan bu havali ileride bütün dünyanın alâkasını çekecektir. Kültür sahibi bir adam için İzmiri ve yüz kilometrelik bir saha dahilindeki civarını görmemek sıkılacak şeydir.»

M. Svetovski İskenderun ve Antakya meselesinde Türk davasının, Türk dileğinin hassasiyetini, hakkını teslim ettiğini, buna dair Vreme gazetesine bir makale yazdığını söylemiştir. Muhterem misafirimiz yarın Eskişehir yolile İstanbula gidecektir.

Sovyet Rusyada idam kararları

Alman gazetelerinin şiddetli makaleleri

Moskova 22 — Madenlerde ve elektrik santralında kundakçılık yapan 9 kişi idama mahkûm edilmiştir. Bunların içinde bir Alman mühendisi de vardır.

Berlin 23 — Sovyet Rusyada verilen idam kararı burada heyecan uyandırmıştır. Bütün gazeteler bundan bahsediyorlar. Almanyanın Moskova sefiri derhal teşebbüste bulunmuş, ilk tedbir olarak Alman mühendisi Steklingin affını istemiştir. Folkişe Beobahter gazetesi makalesinde Almanyada herhangi bir hükûmetin değil, Nazi hükûmetinin bulunduğunu söylüyor.

Talebe ve muallimler birliğinin kapıları kapandı

Millî talebe birliğile muallim birliğinin feshi kararlaştırıldığını yazmıştık. Dün zabıta bunların merkezlerinin kapılarını mühürlemiştir.

Asılsız bir haber

Ankara 22 — Küçük sanatlar sergisine gönderilen eşyadan bir kısmının kaybolduğu hakkında İstanbulda bir gazetenin yazdığı haber asılsızdır.

Dr. Şaht İran millî banka müdirile görüştü

Tahran 22 (A.A.) — Rayşbank direktörü M. Şaht dün İran millî banka direktörü ile iki saatlik bir görüşme yapmıştır. M. Şaht bundan sonra parlâmento başkanını ziyaret etmiştir.

Ankarada liğ maçları

Ankara 22 (Hususî) — Bugün iki stadda lig maçlarına devam edilmiştir. Muhafızgücü sahasında, gençlerbirliği Kırıkkaleyi 8 - 0 ve Çankayalılar da Muhafızgücünü 3 - 2 yendiler.

Ankaragücü sahasında Altınordu Demirspora 5 - 2 galip gelmiştir.

Beşiktaşta bir cerh

Kendisile görüşmek istemiyen kızı yaraladı

Beşiktaşta oturan Hasan adında bir genç dün gece Çırağan caddesinde 20 yaşında Melâhat adında bir kızcağıza ras gelmiştir. Hasan Melâhat ile konuşup ahbap olmak istemiş fakat genç kız bunu reddetmiştir.

Hasan bunun üzerine bıçağını çekerek Melâhatı sağ kasığından ağır surette yaralamıştır.

Melâhat Beyoğlu hastanesine kaldırılmıştır. Lâkin hayatından ümid yoktur.

Ankara at yarışlarında bir kaza

Ankara 22 (Hususî muhabirimizden) — Bugün at yarışları yapılırken bir kaza olmuştur. Necme isimli atın cokeyi, yarışın son dakikasında, attan düşmüştür.

Sukut esnasında, at pek süratlı gittiğinden, zavallı süvari düştükten sonra üç metre kadar atın ayaklarının altında yuvarlanmıştır. Böyle olmakla beraber bir hüsnü tesadüf neticesi olarak cokeyin yaraları hfiftir. Her zaman vukubulan ve gayet tabiî görülen bu basit kazanın sebep olduğu garip bir hadise vardır. O da şudur:

Üzerinden süvarisinin düşmesine rağmen at yalnız başına yarışa devam etmiş ve ikinciliği kazanmıştır. Bunun üzerine bahsi müşterekte Necme için plâse bilet alanlar gişelere müracaat ederek pralarını istemişler, fakat gişe amirliği tarafından verilen emir üzerine, bu haklarını alamamışlardır. Buna sebep olarak ta; nizamname mucibince yarışın kazanılmış olması için atın üzerinde cokeyin bulunması şart olduğu ileri sürülmektedir.

Olimpiyat masrafı

Spor kurumu başkanı general Ali Hikmetin beyanatı

Ankara 22 — Olimpiyatlara giden kafilenin fazla masraf ettiği hakkında bir gazetenin yazdığı yazı üzerine Spor kurumu başkanı general Ali Hikmet şu beyanatta bulunmuştur:

— Hesap mürakiplerini kurum merkezine davetle evrakı sarfiye üzerinde hesaplar tedkik ettirilmektedir. Netice efkârı umumiyeye bildirilecektir.

Kafilenin seyahat masrafı sadece bilet, pasaport, Berlinde ve yolda yemek ve içmekten ibaret değildir. Sporculara verilen tazminat ve resmi geçid kıyafeti için yaptırılan elbiseler, bazı spor malzemesi sarfiyatı da vardır.

Habeş sefiri gitti

Beraberinde 12 şişe rakı, bir fıçı lâkerda götürdü

Habeşistanın Ankara sefiri M. Markus memleketine dönmek üzere İstanbuldan hareket etmiştir. Buradan Kahireye gitmektedir. Kahirede İtalyan elçiliğine müracaatla Habeşistanda yeni idareyi kabul ettiğini bildirecektir.

Sefir Türkiyeyi çok sevdiğini, rakıyı çok beğendiğini, giderken 12 şişe rakı ve küçük bir fıçı lâkerda götürmekte olduğunu söylemiştir.

Mareşal Fevzi Çakmak Ankaraya gitti

Bir müddettenberi İstanbulda bulunan Büyük erkânı harbiye reisimiz mareşal Fevzi Çakmak dün akşam Ankaraya hareket etmiştir.

Ikinci beyaz kitap neşredildi

Sancak meselesinin bu hafta Mecliste görüşülmesi muhtemel

Ankara 22 (Hususî muhabirimizden) — Hariciye vekâleti İskenderun ve Antakya meselesi hakkında ikinci bir beyaz kitap neşretmiştir.

Bu beyaz kitap bugün mebuslara tevzi edilecektir. Beyaz kitabın bu hafta mecliste muvzuu bahsedilmesi muhtemeldir.

İzmir gazetecileri şerefine ziyafet

İzmir 22 (A.A.) — Şehrimizdeki Sovyet konsolosu tarafından dün akşam İzmir gazetecileri şerefine konsoloshanede bir şölen verilmiştir. Şölen geç vakte kadar devam etmiştir.

AKŞAMDAN AKŞAMA

G. İ. R
Genel idhalât rejimi

Önümüzdeki yıl başında kontenjan usulü gümrüklerimizden kalkıyor.

Beş sene evvel konulan bu kontenjan idhalâtın tahdidinden ibaretti. Hükûmet, büyük dünya buhranının başlangıcında paramızı korumak için idhalât tüccarının memlekete alabildiklerine mal sokup stok yapmalarına paramızın kıymetini düşürmelerine engel olmak için kontenjan listeleri yapıyor, her ay memlekete girmesi zaruri olan malların cinsini ve mikdarını tahdit ediyordu.

Memlekette endüstri doğmaya başlayınca, kontenjan, millî endüstriyi korumaya da yaradı.

Bu usulü icad eden biz değildik. Kontenjanı, bizden önce, ekonomisi en liberal olan Fransa tatbik etmeye başlamıştır.

Fakat her türlü tahdidin, bilhassa birer aylık kısa mazanlarda belli olan tahditlerin ticarete zarar vermemesi mümkün değildir. Bundan dolayıdır ki, bu usul hele memlekette hiç yetişmeyen ve yapılmayan eşyanın pahalaşmasına sebep oluyor.

Hayatı ucuzlatmayı ticaret hacmini arttırmayı iki senedir programına koyan hükûmet, gümrüklerdeki bu engeli de kaldırmayı hedef endinmişti. Yeni seneden başlıyarak bu emelini tahakkuk ettiriyor.

İsmet İnönü hükûmeti için, bu yeni hâdise, cidden değerli bir muvaffakiyettir.

Kontenjan usulü yerine geçecek olan «genel idhalât rejimi», Türkiyeye her türlü malların girmesini serbes kılıyor.

Bunu yapabilmek için Türkiye ihracat hacminin bugünkü inkişaf derecesini bulması lâzımdı. Biliyoruz Türkiye mahsülleri her sene tamamen satılıyor, hattâ mahsüllerimize alıcı oluyor da memlekette mal bulunmuyor.

Tesis ettiğimiz clering ticaret mukaveleleri sayesinde ise, dışarıdan gelen malları ancak kendi ihracatımızla ödüyoruz. Şimdiki vaziyet, dışardan daha fazla mal alarak, yani idhalâtı arttırarak, ihracatımızı o nisbette çoğaltmak, müstahsili daha fazla mahsul yetiştirmeye, daha fazla çalışmaya sevkedecek vaziyettir. Bunun içindir ki yeni ithalât rejimi, bir bakımdan hayatı ucuzlatacak, bir bakımdan da türk köylüsünü daha fazla istihsale ve zengin olmıya doğru götürecek bir rejimdir.

Fakat bu yeni idhalât rejimini ekonomide liberalizme doğru bir geri adım sananlar aldanırlar. Türkiye, devletçidir. Ekonomi dizginlerini elinde tutar. Başı boş iktisad, bizim için ölümdür.

Netekim, yeni idhalât rejimi serbes olmakla beraber, dizginler gene devletin elinderi. Yeni rejimde de memlekete ithali yasak olan mallar vardır. Bundan maksad yerli sanayii korumaktır.

İktisad vekâleti, bir malî, bir listeden çıkarıp diğer listeye geçirmek hakkını elinde tutmakla, millî endüstri behanesile memlekete ihtikâr yapılmasının önüne geçmek istiyor. Çünkü memlekette sanayi inkişafının hedefi, şunun bunun iş bilmemezliği, yahut çok para kazanması yüzünden bazı eşyayı halka, ebediyen pahalı satmak olamaz. Hiç bir zaman on altı milyon müstehlikin menfaatı göz önünden uzak tutulamaz. Hükûmet, istediği zaman, ithali serbes bir malı, memnu listeye, yahut ithali memnu bir malı serbes listeye sokmak suretile memleket içinde fiat ihtikârına engel olabilecek, millî sanayii yakın bir zamanda maliyet fiatını indirmeye mecbur edebilecektir.

Her halde, hükûmeti, ekonomi sahasındaki bu muvaffakıyetinden tebrik ederiz.

Akşamcı

ŞEHİR HABERLERİ

Şark demiryolları

Kıymet takdiri işi çok ilerledi

Şark demiryolları işletme imtiyazının hükûmete geçmesi kararlaştırıldığı malûmdur. Bu münasebetle kumpanyanın hükûmete bırakacağı işletme malzemesine kıymet takdiri için bir heyet teşkil edilmiştir. Heyet hattı gezerek tedkikat yapmakta ve kıymet takdirile meşgul olmaktadır.

On gündenberi hattı dolaşan heyet dün İstanbula gelmiştir. Birkaç gün İstanbulda çalışacak, sonra tekrar yola çıkacaktır.

Kıymet takdiri işi yakında bitecektir. Bundan sonra Parise gitmiş olan murahhaslar davet edilecekler ve Ankarada katî müzakere yapılacaktır.

İki genç, bir kızın saçlarını kesmişler!

Azade adında bir genç kız dün polise müracaat ederek:

— Kazlıçeşmeden geçerken yanıma iki kişi geldi, bütün saçlarımı makasla kestiler.. demiştir.

Azade şapkasını çıkarmış hakikaten saçlarının makasla kesildiği görülmüştür. İki genç yakalanmıştır.

Gizlenen çoraplar

Bir kadının göğsünden bir düzine çorap çıkartıldı

Evvelki gün Kapalıçarşıda büyük bir çorapçı dükkânına 3 genç kadın girmiştir. Genç kadınlardan biri:

— En iyi cinsten bir düzine çorap ver.. ipekli olsun..

Demiştir. Çorapçı düzinelerle çorap çıkarmıştır. Genç kadınlardan biri bir düzine çorap alarak yavaşça göğsüne atmıştır. Kadınlar:

— Beğenmedik.. başka malların yok mu?

Diyerek dükkândan çıkmağa hazırlanmışlardır.

Çorapçı:

— Aman bayanlar bizim bir düzine çorap?. Onun parasını versenize...

Demiş, lâkin kadınlar:

— A.. ne çorabı ayol.. sen çıldırdın mı?. diye itiraz etmişlerdir.

Bunun üzerine dükkâncı polis çağırmış ve göğse gizlenen çoraplar meydana çıkarılmıştır. Üç genç kadının sabıkalı olduğu anlaşılmıştır.

Havalar soğudu

Dün termometre 9 dereceye kadar indi

Bu sene teşrinisani ayında havalar ekseriyetle ılık gitmiştir. Ekseriyetle termometre 18 - 20 arasında idi. İki gündenberi yağmur ve şimal rüzgârı havayı soğutmuştur. Hele evvelki gün tam bir kış havası vardı.

Dün termometre en fazla 12, en aşağı 9 derece idi. Artık her tarafta sobalar yakılmağa bşlanmıştır.

Trakyada ve Anadolunun bir çok yerlerinde soğuklar başlamıştır. Şark vilâyetlerinde ekser yerlere kar yağmıştır.

Havanın değişmesi derhal tesirini göstermiş, şehir içinde hastalananlar çoğalmıştır. Bilhassa boğaz ağrılarile beraber grip vakalarına tesadüf olunuyor.

Berberlerin tatili

Kanun tebliğ edilmediğinden dün ekser berberler çalıştılar

Berberlerin hafta tatili hakkındaki kanun evvelki gün Resmî gazetede neşredilmesine rağmen dün hemen hemen bütün berberler dükkânlarını açmışlardır. Berberler dükkânlarını kapamaları için kendilerine tebliğat yapılmadığını söylemektedirler. Bu vaziyete göre kanunun gelecek hafta pazar gününden itibaren tatbik edileceği anlaşılmaktadır. Berberler cemiyeti de bu haftaya yetiştiremediği merasim hazırlıklarını gelecek pazara kadar ikmal edecektir. Cumhuriyet abidesine çelenk konma merasimine bütün İstanbul berberlerinin iştiraki temin edilecektir.

Diğer taraftan berberlerin hafta tatilinin mecburî oluşu ortaya yeni bir mesele çıkarmıştır. Malûm olduğu üzere pazar günü dükkânını açık bırakan diğer esnaf gibi berberler de belediyeden pazar ruhsatiyesi almak mecburiyetindedirler. Berberlerin çoğu altı aylık, hattâ bir senelik ruhsatiye harcı vermiş bulunuyorlar. Mühim bir kısmı da taksite bağlamışlardır. Gelecek pazardan itibaren kapalı kalacaklarına göre berberler evvelce verdikleri ruhsatiye harçlarını belediyeden geri almak istemektedirler.

Ruhsatiyeler hazirandan yenilendiğine göre şimdiye kadar dört, beş aylık bir zaman geçmiştir. Altı aylık harç verenler, veya taksite bağlayanlar bu işten pek mütezarrır olmıyacaklarsa da bir senelik harç verenler epeyce zarar göreceklerdir. Bu gibiler belediyenin hiç olmazsa altı aylık harç tutarını, yani bir sene için verdikleri ruhsatiye harcı miktarının yarısını geri istemektedirler. Berberler bu hususta cemiyetlerinin teşebbüsata geçmesini bekliyorlar.

Maden ocakları

İstanbuldan gidecek mahkûmlar yakında seçilecek

Zonguldak kömür madenlerinde mahkûmların çalıştırılmaları için kömür şirketlerile yapılan temaslar müsbet netice verdiğinden muhtelif vilâyetler hapishanelerinden seçilecek 75 kişilik bir mahkûm kafilesinin Zonguldağa gönderilmeleri kararlaştırılmıştı.

Şehrimizde bulunan hapishaneler müdür vekili B. Mutahhar Başol buradan ilk mahkûm kafilesinin Zonguldağa sevki için tertibat almakla meşguldür.

İlk kafile bir buçuk ay sonra sevk edilecektir. O zamana kadar Zonguldakta bunlar için lâzım gelen barakalar yapılacaktır. Mahkûmlar Zonguldağa gittikleri zaman doğrudan doğruya maden ocaklarında çalışmak üzere kendilerine lâzım olan her şeyi hazır bulacaklardır.

Mahkûmların maden ocaklarında çalışırken giydikleri iş elbiselerinin de hazırlanmasına çalışılmaktadır. Gerek iş elbiseleri ve gerekse iş haricinde giyecekleri kışlık elbiseler İstanbulda kâfi mikdarda yaptırılacaktır.

İlk 75 kişilik kafile madenlerde işe başladıktan biraz sonra gene muhtelif hapishanelerden seçilecek 125 mahkûm daha Zonguldağa gönderilecek, böylelikle hem mahkûmlar çalıştırılmış hem de madenlerde daimî surette amele bulundurulması temin edilmiş olacaktır.

Rakı sofrasında...

Bir sarhoş korkarak düdük çalmış

Kadıköyünde dün gece bir mahallede birdenbire imdad düdükleri işitilmiştir. Koşuşan polisler düdüklerin İzmaro isminde bir genç kadın tarafından çalındığını görmüşlerdir. İzmaro rakı sofrası önünde mütemadiyen düdük çalarken yakalanmıştır. İzmaro gelen polislere:

— Korktum.. düdük çalıyorum.. demişse de kendisinin körkütük sarhoş olduğu anlaşılmıştır.

Bir İtalyan arkeolog geldi

İstanbula Karetoni adında bir İtalyan arkeolog gelmiştir. M. Karetoni müzedeki Romen eserlerin kopyalarını alacaktır. Bu hususta hükûmetimizden mezuniyet istihsal edilmiştir.

İtalya sefiri memleketine gitti

İtalya sefiri M. Gali dün mezunen memleketine gitmiştir.

Hayırlı evlâtlık

Beşiktaşta Nermin adında 18 yaşında bir genç kız evlâtlık olduğu evden 30 lira aşırarak kaçmıştır. Nermin yakalanmıştır.

DOSYA

Sinirlilik saatlerinde

Yıl 191....

(Kanunu esasi) vaktile devlet salnamesinde uyuyordu. Şimdi kendisine meşrutiyet içinde yeni bir yatak yaptık.

Zaten belli ki bütün bu şartlar martlar (İ. B.) nin dediği gibi birer aletten ibaret. Bir alet ki ne kadar ileri ve mütekâmil olursa o kadar maharetli usta ve işçi istiyor.. asıl mühim mesele iktidar ve idare mevkiinde bulunanların medeni fazilet ve dirayetidir. Öbür tarafı lâkırdı!

Galiba (Duguit) nin bir kitabında şöyle bir söz görmüştüm.

«Nazırlar idare cihazını millet namına murakabeye memur birer siyasi kontrolcudan başka bir şey değildirler!»

Eğer bu gerçekten böyle ise bizim için pek hususi bir vaziyet almak lâzım geldiğini unutmamalı. Zira Türkiyede, yani halâ Osmanlı saltanatı dediğimiz şu hantal gövde içinde bize büsbütün başka vazifeler düşüyor. İbtida gerçekten bir devlet kurmamız lâzım. Gerçek manasile bir (modern) devlet. Halbuki bu manada bir devlet mefhumunu en ileri genlerlerimiz, hattâ matbuat erkânı arasında tamamile kavramış bilmem iki düzine adam var mı? Şu halde ne olacak? Renk renk unsurlarile bir parça bohçasına benziyen kârıkadim imparatorluk teknesi yalpalayıp duracak mı?. İmkân ve ihtimal yok!

Hattâ bu imkân ve ihtimali değil bizim Avusturya imparatorluğunun bile elde edebileceğini zannetmiyorum. Ancak bu vaziyeti böyle olduğu gibi hangi devlet adamımız görüp çaresine bakacak? Sönmez bir enerji ve dalma yanar bir deha ile bize hak, nizam ve sükûn getirebilecek Mesih kimdir?... (X...) bey mi? (Y...) paşa mı; bence hiç birisi!

Memleketin iç ve dış düşmanları günden güne çoğalıyor. Vatanımız köpek balıkları arasında kendi başına yaşamak isteyen bir palamut manzarası aldı.

(İttihadı anasır) Filân gibi gülünç sözler. Solgun ve bitkin bir dilenci dileğinden ibaret.

Meclisi mebusanda her anasırın ayrı bir içtima salonu varmış: Bir kısım mebuslar Türkiyeye aid işleri, o Türkiyenin umumî ihtiyaçlarına göre halletmek için toplanmıyor. Bilâkis her heyet ayrı ayrı ya patirikhanelerin, ya sefarethanelerin tesiri altında çalışmadadır.. Ortada ezilip giden en masum şey Türk unsuru.. Şimdi bir de harbe girersek - ki ben bunu muhakkak gibi görüyorum - gene bir çok vatan çocuğunun kanı ve zavallı ananın göz yaşı akacak akacak!.

Bizim için bu vatanı müdafaa kadar asil ana yurdunu kurmak vazifesi var. Lâkin kime tek kelime söyliye bilirsin? Adama derhal ya (ferdiyetçi) ya (haini vatan), ya bilmem kimin adamı falan diye saldırırlar.

Ve bu alçak iftiraların en katilcesini gönlünde hiç bir hasbi ideale kan ve can verecek necabet sermayesi olmıyan mahalle çocukları söyler. O mahalle çocukları ki en küçük menfaatlere birer bit gibi, birer kene gibi yapışmışlardır. Acıklı şey!

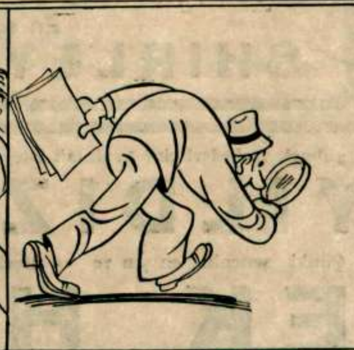
(Devamı 4 üncü sahifede)

Fazıl Ahmet Aykaç

Bay Amcaya göre...

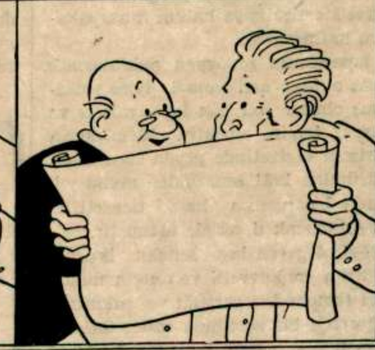
— Gel bay Amca, sana teşcir mütehassısımızın yaptığı ağaçlandırma plânını göstereyim...

... Adamcağız şehri karış karış gezdi de yaptı bu plânı!...

... Bak, meydanlar şöyle ağaçlanacak...

... Caddeler böyle ağaçlanacak!... Nasıl?...

B. A. — Çok güzel!.. Yalnız mühim bir şey eksik!...
— ?......
B. A. — Her ağacın dibinde bir bekçi kulübesi yok!...

İspanyadaki faciayı doğuran başlıca sebepler iktisadîdir

İspanyada sefalet ve müzayaka bir çok memleketlerden fazladır

İspanyada bir çok şehirlerde elân su yoktur, halkın başlıca işi çeşmelerden su taşımaktır.

İspanyada bütün dünyayı dehşet içinde bırakan çok kanlı facianın hakikî saikleri hemen hemen sırf iktisadîdir. Bu memleketin başına gelecek hükûmetlerin siyasî programları ne olursa olsun dikiş tuttura-bilmesi İspanyol halkının iktisadî sefalet ve muzayakasını esaslı surette tedavi ve ıslah eylemesine bağlı bulunmaktadır.

Geçen beş sene zarfında bütün İspanya, asrî sanayiin yerleşmiş bulunduğu birkaç merkez müstesna olarak, Avrupanın iktisadî noktadan en geride kalmış ülkesini teşkil etmiştir. Bunun bir çok sebebleri vardır: İspanyada halkın maişet seviyesinin yani kazancının gayet az olması, katolik papas terbiyesinin manevî semeresi olarak halkın alelûmum mütevekkil bulunması ve maddî nimetlere karşı istiğna göstermesi, kısmen ırkî ve kısmen iklimî tesirler ile İspanyolların devamlı zihnî ve bedenî mesaiye pek mütehammil bulunmaması tarihin cereyan ve cilveleri de İspanyol milletinin tabiatini değiştirmiştir. Bir çok asırlar İspanya dünyanın müstemlekesi en çok devleti idi. Hemen hemen bütün Amerika kıtası, Asyanın şarkı ve Afrikanın pek çok yerleri İspanyanın müstemlekeleri idi. İberya yarım adasındaki asıl İspanyanın zengin halkı bu müstemlekeleri istismar ederek kolaylıkla zengin olmuşlardı.

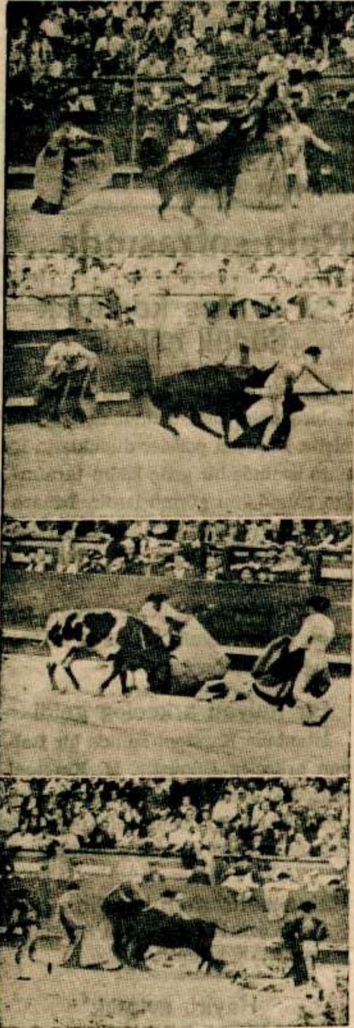
Müstemlekelerden oluk gibi altın ve yiyecek aktığından anavatandaki İspanyollar zora gelmeksizin müreffeh yaşamanın yollarını bulmuşlardı. Bu müstemlekelerin birer birer elden çıkması ve bahusus Amerika kıtasındaki son müstemlkelerini kaybetmesi üzerine İspanya kendi kendini besliyecek ve kendi yağiyle kavrulacak bir iktisadî sistem tutmak istemişti. Fakat bunu da başaramayıp yarıda bırakmıştır.

İKTİSADÎ BUHRANIN TAHRİBATI

İspanyol milleti uğradığı bir iktisadî beceriksizlik ve şiddetli muzayakadan dolayı çoktan şiddetli ve meyusane hareketlerde bulunacaktı. Lâkin zamanın bazı müsaid cilveleri bir müddet İspanyolları teskin etmişti.

Bu müsaid hallerden başlıcası umumî harpte bitaraf kalmış olmasıdır. İspanya bitaraflığı sayesinde gençlerini insan öğüden harp sahnelerine göndermekten kurtulmuş ve ayni zamanda muharebe eden devletlerin iki tarafın da o zaman çok azalmakta olan sınaî ve ziraî eşya satarak çok kâr etmiştir.

İspanyaya nefes aldıran müsaid ahvalden biri de hariçte ve bahusus Amerikanın ortasında ve cenubunda pek çok İspanyol muhaciri bulunmasıdır. Bunlardan İspanyadaki âilelerine her sene külliyetli mikdarda para gelmekte olması İspanyada dönen serveti artırmış ve halkın muzayakasını hafifletmişti.

İspanya halkının başlıca eğlencesi boğa güreşi

İspanyanın muayyen noktalarında tesis olunan asrî sanayi iyice tutulmuş olması bir çok İspanyola iş ve ekmek temin etmiştir. Memleketin iktisadî vaziyetinde peyda olan salâh yüzünden 1931 senesinden evelki yıllarda İspanyanın haricî ticareti de hissolunacak derecede artmıştır.

Fakat geçen beş senelik iktisadî buhran en kuvvetli ve zengin milletleri temelinden sarstığı ve sıkıntıya uğrattığı bir zamanda zaten iktisadî temeli pek sağlam olmayan İspanyol milletinin maişet manzumesinde tamiri gayri kabil derin çatlaklar ve rahneler peyda etmiştir.

Bundan sonra İspanyol milleti bir daha maişetini ve iktisadî vaziyetini yoluna koyamamış ve anarşistlik ve komünistlik gibi müfrit cereyanlar bu milletin arasında alıp yürümüştür.

Sağdan ve soldan gelen dalgalar arasında bir müddet çalkanıp durduktan sonra devletin gemisi dahilî harp denilen en çetin ve tehlikeli kayanın üzerine bindirmiştir.

YOLLARIN AZLIĞI

İspanyanın esaslı surette iktisadî noktadan ilerlemesine ve burada sağlam ve devamlı bir binanın kurulmasına engel olan manialarin başında arazisi gayet arızalı olan bu memlekette asrî münakale vasıtalarının inkişaf etmemiş olmasıdır.

İspanya memleketi coğrafî bakımdan adetâ miniyatür bir kıtadır. Avrupa ve Amerika kıtalarının bariz tabiî sedleri, dağ silsileleri, derin uçurum ve vadileri bu kıtaların dahili bir çok müstakil parçalara ayırmış ve bu suretle muhtelif milletlerin peyda olmasına yardım etmiş ise İspanyada da daha küçük mikyastaki dağ silsileleri, derin vadiler bu ülkeyi bir çok müstakbel parçalara ayrılmıştır. Bu parçaların kendi aralarında muvasale ve münakale çok güç olduğu gibi hariçle de münasebetleri zordur.

İspanya milleti biribirile sıkı temas ve münasebatı bulunmıyan kıtalara taksim edilmiş olduğundan mahallî hususiyetleri son derecede artmıştır. Adetâ her mıntakanın halkı ayrı bir kavim ve millet halini almıştır. Bu hal ayni zamanda memleketin iktisadî birliğine ve mesaisine de mani olmuştur.

İspanyanın mesahası 505152 kilometredir. nufusu da 22,602,000 kişidir.

Demiryolları geniş mikyasta 15800 ve dar mikyasta 4000 kilometre olarak ceman 19,800 kilometredir. İngiltere ise İspanyanın üçte biri kadar olduğu halde demiryolları 32,000 kilometredir.

İspanyada iyi yapılmış olan şoseler de 77000 kilometredir. Halbuki İngilterenin şoseleri 285,000 kilometre tutuyor.

(Devamı onuncu sahifede)

Sarhoş bir koca karısını öldürdü

Kendisine içki parası vermemesine kızmış

Filibe 22 (Akşam) — Burada «Stolipins» mahallesinde oturan Yaşar oğlu Osman namında bir hamal, gece yarısına doğru sokağa çıkarak:

— Karımı öldürdüm, beni tevkif edin? diye bağırmağa başlamıştır. Gürültüye koşan polisler ve komşuları Osmanın evinde hakikaten karısı Dürriyenin bıçakla öldürülmüş olduğunu görmüşlerdir. Katil, karakola götürüldüğü zaman karısını, çok kıskandığı için öldürdüğünü söylemiştir.

Yapılan tahkikatta şu netice elde edilmiştir.: Dürriye çok çalışkan bir kadınmış. Kazancı ile iki çocuğunu ve kocasını besliyormuş. Kocası sarhoşun biri olduğu için Dürriyenin kazandığı paraları elinden almak istiyormuş. Karısı Osmana, böyle içmeğe devam ettiği takdirde kendisini bırakacağını söylemiştir. Buna kızan Osman, bıçağını çekerek karısını öldürmüştür.

Bulgaristanda bir casusluk muhakemesi

Sofya 21 (Akşam) — Komşu bir hükûmet lehinde casusluk suçile mahkemeye verilen Glavusof ile Menase namlarında iki kişi, evvelce müebbed kürek cezalarına çarptırılmışlardı.

Mahkûmların bu kararı temyiz etmeleri üzerine temyiz mahkemesi şimdi Glavusanofun cezasını 10 sene hapse ve 5 bin levaya tenzil etmiştir. Menaseyi de 12 buçuk sene hapis ve 15 bin leva cezalarına mahkûm etmekle eski cezasını azaltmıştır.

Dosya

(Baş tarafı 3 üncü sahifede)

Dev ebadına malik olmak lâzım gelen bir inkılâp içinde - gerçekten hamiyet sahibi nice insana rağmen - hazin bir ideal cüceliği görülüyor! Daha elemli bir müşahede:

Baştaki adamlardan epicesi cömerd yüreğe değil, hasis ve seciyesiz uşağa kıymet verebilecek yapıda mevcudiyetler.

Mamafih ben bunlara niçin şaşıyorum bilmem? geçen gece (Les Dieux ont soif) i belki kırkıncı defa okuyan kendim değil miydim? Belli ki kafası ile gönlü arasında irtibat kayışı kopmuş birisi halindeyim. Zihnim (inkâr!) derken bütün canım (iman!) diye haykırmak istiyor. Ve inanıyormuş gibi görünenlerden pek çoğunun ya korkak bir ebleh ya gönülsüz bir soytarı olduğunu sezerek bulantılar duyuyorum.

Böyle nereye varacağım?. Herhalde selâmete değil!

Fakat ne yapayım, kısmet! İşte istemiye istemiye ben de fatalist oldum!.

Fazıl Ahmed Aykaç

Rumen ittihadının yıldönümü

Bükreş 21 (Akşam) — Rumen ittihadının yıldönümüne tesadüf eden 1 kânunuevvelde Romanyada büyük şenlikler yapılacaktır. Bu bayram münasebetile eski başvekil profesör Yorga, kendi gazetesi Nagrul Romaneskde yazdığı bir yazıda Romanyada ekalliyetlerin elebaşıları olan siyasî mahkûmların affını istemektedir. Bu yolda krala da teklifte bulunmaktadır.

Profesör Yorganın bu fikrine hariciye nazırı Antonesko da taraftardır.

DÜŞÜNCELER:

HALK OPERETİ

«Halk opereti» diye bir tiyatro teşekkülü vardır. «Fransız tiyatrosu» tabelâsını taşıyan yapıda geçen yıl verdiği temsillere her gece büyük bir kalabalık toplıyan bu operet iki bakımdan beni alâkadar eder:

1 — Halk opereti, senelerden beri, iyi kötü, sahne işleriyle hayatlarını kazanmağa azmetmiş, bütün ömürlerini bu işe vermiş, salaş tiyatrolarda, tulûatımsı turnelerde, dağılıp toplanan temsil gruplarında nefes ve ömür tüketmiş, Şehir tiyatrosundaki ağabeylerinin vaktiyle geçtikleri yolu, yani her hangi bir resmî himayeden, yardımdan mahrum, yalnız sanat aşkının ve ihtirasının yolunu neşelerini kaybetmeksizin geçmiş ve geçmekte olan gençlerden müteşekkildir.

2 — Halk opereti arasıra ve ekseriya bütün bir mevsim boyunca muhtelif memleketlerin, çok meşhur, yahut az meşhur artistlerine kendi arasında yer veren, onlarla beraber çalışan ve çalışmasını bilen bir sahnedir.

Bugün isminin başına «*Halk*» sözünü firma olarak alan «Halk opereti» hakikaten bir *halk* sahnesi midir? Bir HALK opereti midir?.

Halk sahnesi, halk opereti olmak, olabilmek kolay şey değildir. Bu çok şerefli ve mesuliyetli işi başarabilmek çok güçtür.

Bütün bu güçlükleri ve «Halk opereti»'nin gençliğini de göz önünde tutacak olursak yukarda sorduğumuz suale şöyle bir cevab verebiliriz:

— Evet, hayır!.

Evet, «Halk opereti» bir halk operetidir. Çünkü, geçen yıl, İstanbul «*halkı*» nı galerisinde, balkonunda, ikinci mevkiinde toplıyabildi. Dekorlarının, ışık tertibatının, bale kostümlerinin ve orkestrasının zayıflığına rağmen sahici halka kendini sevdirebildi.

Hayır, «Halk opereti» bir halk opereti olmaktan daha oldukça uzaktır. Çünkü kültür tarafı noksandır. Çünkü halk sahnesinin bilhassa kültürlü olması icap eder.

Benim, «Halk opereti» sanatkârlarından dileğim, onları tam manasıyla sahici halk operetini kurabilmiş görmektir.

Orhan Selim

Izmirin ihracatı

Incir, üzüm satışları devam ediyor

İzmir (Akşam) — Tutulan bir istatistiğe göre mevsim başlangıcından şimdiye kadar İzmir borsasında 333,250 çuval ve 1,8000 torba üzüm, 166,679 çuval incir ve 4,133 çuval hurda incir satılmıştır.

Son hafta fiatleri üzümde 8 - 24 kuruş, incirde 6,5 - 13 kuruştur.

Son hafta içinde yalnız üzüm kurumu tarafından 504 çuval, mevsim iptidasından şimdiye kadar 18,960 çuval üzüm satın alınmıştır. Üzüm kurumu, piyasada nâzımlık vazifesini görmüştür.

Son hafta içinde borsada 45,25 - 51 kuruş fiatlerle 2,058 balya pamuk satışı ve limanımızdan Almanyaya 154,118 kilo, Lehistana 149,045 kilo pamuk ihraç edilmiştir.

Son hafta içinde İzmir limanından dış memlektere 418,803 kilo palamut, 1,594,658 kilo tütün, 176,204 kilo meyan kökü, 2565 kilo keçi kılı, 130,867 kilo darı, 6,123 kilo balmumu, 1,620 kilo çam fıstığı, 19116 kilo defne yaprağı, 307,506 kilo kabuklu ceviz, 7,505 kilo kabuklu badem, 1,860 kilo vişne kurusu, 1,753 kilo halı, 128,410 kilo palamut hulâsası, 36345 kilo deri, 36,483 kilo kendir tohumu, 987,100 kilo arpa, 548,400 kilo bakla, 27,300 kilo nohut, 15,010 kilo haşhaş, 400 kilo kavun ihraç edilmiştir.

Ticaret odalarının lâğvına neden lüzum görüldü?

Kurulacak olan iktisad odaları nasıl çalışacaklardır?

İktisad vekâleti ötedenberi Ticaret odalarına bir şekil vermek için tedkikler yapıyordu. Son günlerde bu tedkiklerin katî bir şekil aldığı Ankaradan gelen telgraf haberlerinden anlaşılmaktadır. Bu haberlere göre mevcud Ticaret odaları lâğvedilecek ve lüzum görülen yerlerde İktisad odaları kurulacaktır. Bu odaların mevcudu 21 olacaktır. Bugün odaların yekûnu 118 dir.

Ticaret odalarına bu tarzda yeni bir şekil vermek bir zaruret haline girmişti. Bundan on, on beş sene evvel Ticaret odaları kanunu yapıldığı zaman, bu odalara bir takım vazifeler verilmişti. Bu vazifeler şunlardan ibaretti:

«İhracatı arttırmak, ecnebi piyasalarında ihracat tacirlerine mahreçler bulmak, sergiler açmak, ecnebi memleketlerdeki sergilere iştirak etmek ve sarie...

Bunlardan başka ticaret muahedeleri yapılırken odaların fikri alınacak, odalar, gümrük tarifeleri, vergiler, tüccarı ve sanayii alâkadar eden meseleler hakkında verdiği kararları hükûmete bildireceklerdi.

Aradan seneler geçtikçe Ticaret odalarının bu vazifeleri İktisad vekâleti teşkilâtına geçmiştir. Meselâ: Türkofis teşkilâtı kurulduktan sonra ihracatı arttırmak, ihracat tacirlerine yol göstermek, mahreçler bulmak, ecnebi sergilere iştirak etmek, hasılı propaganda ve neşriyat işleri bu müesseseye devredilmiştir. Türkofisin gördüğü bu vazifelerin yanıbaşında Ticaret odalarının vazifeleri azalmıştır.

Bunu şu suretle izah edebiliriz. Bugünkü ekonomik şartların icabı olarak devletin ticaret işlerine müdahalesi yüzünden ticaret odalarının eski rolü kalmamıştır. Aslında tüccar ve fabrikatör teşekkülü olan bu odaların müstakil vaziyeti yavaş yavaş ortadan kalkmıştır. İktisad vekâletinin bu teşekküller üzerindeki mürakabesi artmış, nihayet odalar İktisad vekâletine bağlı birer müessese haline girmişlerdir. Diğer taraftan, Ticaret odaları tüccarın istediği tarzda, tüccar dileklerini hükûmete bildirmeğe ve bundan müsbet bir netice almağa muvaffak olamamıştır.

Hasılı bir takım zarurî hadiseler Ticaret odalarına yeni bir şekil verdirmeği icap ettirmiştir. Ötedenberi Ticaret odalarından da bir şikâyet daha vardı. O da adedinin fazla olmasıydı. Son hesaba göre, odaların yekûnu 118 dir. Fakat birkaç sene evvel sayısı iki yüze yakındı. Küçük kaza merkezlerinde, ticareti dar olan yerlerde de birer Ticaret odası kurulmuştu. Halbuki Ticaret odaları kanununda, odaların şahsiyeti hükmiyesi vardır. Küçük ticaret yerlerinde, bu derece salâhiyetle bir odanın kurulmasını fuzulî bulanlar çoktu. Nitekim İktisad vekâleti de bu fikirde olduğu için bu gibi şeraiti haiz yerlerdeki odaları birer birer kapatmıştı. Her sene beş on Ticaret odası kapatılıyordu. Bu gibi yerlerdeki odaların arasında memurlarının maaşını veremiyecek derecede bütçesi fakir olanlar bile vardı. Birkaç sene evvel İstanbulda Ticaret odaları kongresi toplanacaktı. Bazı küçük kazarladaki ticaret odaları para bulmadıkları için bu kongreye murahhas göndermeğe imkân bulamamışlardı.

Netice itibarile Ticaret odaları bugünkü iktisadî şeraite uygun olmıyan birer teşekkül haline girmişlerdi. Yeni kurulacak olan İktisad odaları daha ziyade bir devlet müessesesi halinde idare edilecektir. Bu müessesede tüccardan mürekkep bir istişare heyeti olacaktır. Bu odaların bir merkeze bağlanışı, odalar arasındki ahengi temin etmeğe yarayacaktır. Yeni projeye göre tüccarın odaya her sene verdiği paralar, Maliye vekâleti tahsil şubeleri tarafından tahsil edilecektir. Bu tahsil tarzından memnun olanlar pek çoktur. Çünkü İktisad odaları, bugünkü Ticaret odaları kadar masrafı bol olan müessese olmıyacaktır. Bu itibarla tüccar ve esnaftan daha az para toplanacaktır. — *H. A.*

DÜNYADA neler oldu neler oluyor?

AÇLIK GREVİ YAPAN YILAN

Bundan 10 ay evvel Londra hayvanat bahçesine Hindistandan büyük bir yılan getiriyorlar. Yılanı gene ayni cinsten bir yılanın bulunduğu bir kafese koyuyorlar. Fakat her nedense hapsedilmekten hoşlanmayan yılan açlık grevi yapmağa kalkıyor. Ne verirlerse reddediyor. Tıpkı Gandi gibi aç durarak hoşnud olmadığını anlatıyor. 10 ay ağzına bir şey koymuyor. Bir gün ağzının dibine kadar bir piliç itiyorlar. Geri atıyor, başka bir sefer güzel bir ördek palazına başını çeviriyor. Oğlağı hiç beğenmiyor. Velhasıl açlık grevi yapıyor işte! Baklava börek verseniz yemiyecek!..

Onuncu ayın nihayetinde herkes ümidi kesiyor, yılanın öleceğini düşünürken muhafızlardan biri yılana bir domuz butu ikram ediyor. Açlık grevi yapanın iştihasını siz görün artık. 10 aydanberi yemediğini artık şimdi bierdn yemeye çalışıyormuş. Domuz eti o kadar hoşuna gitmiş ki hiç durmadan yiyormuş.

GARİP BİR İSTATİSTİK

Kanadalı bir baş muharrir memleketinin nüfus azlığına son zamanlarda nazarı dikkati celbetmek istemiş ve yaptığı istatistiğin neticesini şu garip surette hulâsa etmiştir:

Mil murabbaı başına 3,5 kişi düştüğüne göre Kanadada her mil murabbaında bir briç partisi teşkil etmeye kâfi kimse yoktur. Briç merakının alıp yürüdüğü bu memlekette bu hakikat büyük endişe uyandırmıştır.

Muharririn, istatistiğin kuru rakkamlarını pratik surette hülâsa etmesi hoş bir şey olmuştur. Meselâ artık.. Tibette mil murabbaı başına dört kişi düşer demiyeceksiniz. Tibette her mil murabbaında yaşayan insanlar bir briç partisi teşkil edebilecekler diyeceksiniz. Fakat bu usulü Avrupa memleketlerine tatbik ettiğiniz takdirde kesafeti nüfus yüzünden mil murabbaında yaşayan insanlara ne oynatacağınızı güç bulacaksınız. Biraz düşünmek lâzım gelecek. Meselâ mil başına 5750 kişi düşen Monakoda halka atletizm müsabakası yaptırır ve ayni zamanda kâfi miktarda da seyirci temin edebilirsiniz. Sonra meselâ Norveçte iki futbol takımı çıkarabilirsiniz yani 22 kişi, fakat hakem yoktur. İzlanda, Avustralya ve Fici adalarının halkı yalnız tavla, tenis gibi oyunlar oynayabilirler. Çünkü nüfusları ancak mil başına iki kişidir. Fakat ya Arabistan çöllerinin halkı ne yapsın? Mil başına bir kişi düştüğüne göre bunlarda ancak kendi başlarına bulmaca halletmekle meşgul olabilirler...

KİMLER SUÇ İŞLEMEZ

Amerikada işsiz çok, işsizlikten akıllarına geleni yapmağa kalkanlar da bol... İşte bunlardan biri merak etmiş: En çok hangi meslek sahiplerinin suç işlediklerini öğrenmek hevesine düşmüş. Hapishanelere müracaat ederek mahpusların hangi mesleklerden olduğunu öğrenmiş ve istatistik yapmış. Şu şayanı dikkat neticelere varmış: Şimdiye kadar rençberlere milletin bel kemiği denmekte idi. Bu iddia gayet doğrudur. Çünkü en az suç işleyenler rençberlerdir. En ziyade suç işleyenler de bankerler, avukatlar, hizmetçiler, garsonlar ve terziler imiş... Mühendisler, marangozlar, makinistler en az suç işleyenler meyanındadır...

Tabiî Amerikada ve o adamın yaptığı istatistiklere göre...

MEDENİYETTEN BIKANLAR

Medenî hayattan bıktıklarını söyliyen Mister ve Misis Bek isminde bir İngiliz ailesi şarkî Hind adalarına göç etmeğe karar verdiklerini ilân ettiler. Hattâ Misis Bek Hind adalarına hareket etti. Orada ufak ve güzel bir ada arayıp bulacak satın aldıktan sonra ailece oraya yerleşeceklerdir. Fakat Misis ve Mister Bek ve çocukları bu arzularında yalnız değillerdir. Medenî hayattan bıkan kendileri gibi daha 50 kişi bulmuşlardır. Ada satın alındıktan sonra hep birlikte göç edecekler, medenî dünya ile münasebetlerini tamamile keseceklerdir. Adada yiyecek, içeceklerini giyeceklerini kendi kendilerine tedarik etmeği de ahdetmişlerdir. Esasen oraları sıcak olduğuna göre çok elbise lâzım değildir. Londrada herkes merak ediyor: Acaba bunlar çıplak mı yaşayacaklar yoksa yerlileri mi taklid edecekler?.

SAVAŞAN KADINLAR

Madridi müdafaa eden kıtaat arasında bir kıta da kadın var. Filvaki İspanya harbinde kadınlar savaşa iştirâk ettiler amma, ayrı ayrı ettiler, toplu olarak bir kıta yalnız Madridde teşekkül etti.

1848 harbinde de Fransada 1.800 kadından mürekkep bir kıta yapılmıştı, fakat çabuk dağıldı.

EĞİLMİYEN KRAL

Avusturya imparatoru ve İspanya kralı Şarlken Pavya muharebesinde cesareti ile meşhur Fransız kralı birinci Fransuayı esir aldıktan sonra İspanyaya götürdü. İspanyada asılzadelerin yanında Fransuanın eğilerek kendine hürmet göstermesini istedi. Fakat mağrur Fransa kralı:

— Kafamı kesseniz eğilmem, dedi.

Bunun üzerine Şarlken bir hile düşündü. Kralın onu ziyarete geleceği yerin kapısını o kadar küçük yaptırdı ki, Fransua geçmek için eğilmek mecburiyetinde kalacaktı. Fransua kapıyı görür görmez hilenin farkına vardı ve başını eğip geçeceğine arkasını döndü, eğildi ve arka arka yürüyerek geçti...

Seydişehrinde bir kadın bir batında üç çocuk doğurdu

Konya 21 — Seydişehrinde arabacılık eden Recep adlı bir yurtdaşın eşi bir batında biri oğlan ikisi kız olmak üzere üç çocuk doğurmuştur. Çocukların üçü de yaşamaktadır.

Romanyanın Sofya elçiliği

Sofya 21 (Akşam) — Romanyanın Sofya elçiliğine İ. Kriçesko tayin edilmiştir. Yeni elçi, vazifesine kânunuevvel ayı başından itibaren başlayacaktır.

SİYASÎ İCMAL

Dört devletin iktisadî birliği

Viyanada üçler konferansı bittikten sonra bu konferansa iştirâk eden İtalya hariciye nazırı, Macaristan hariciye nazırı ile birlikte Peşteye gitmişlerdi. Bu konferansta İtalya ile Almanya arasında politika sahasında beraberce yürümek için daha evvel Berlinde verilen kararlara Avusturya ve Macaristan da iştirâk etmiştir.

Fakat bu dörtler birliğinin sağlam olması bir taraftan İtalya ile Macaristan ve diğer taraftan Avusturya ile Almanya arasında mevcut bazı mühim meselelerin halline bağlı bulunmaktadır. İtalya hariciye nazırı Macristan ile olan meseleler üzerinde görüşmek için Peşteye gitmiştir. Hallounacak meseleler liretin kambiyo kıymeti düşürülmesinden dolayı Macaristanın İtalya ile olan ticarî münasebatında peyda olan değişikliğin düzeltilmesi ve bir de Macaristanın silâhlanmak ve millî hudutları genişletmek için beslediği emellerin tahakkuk çareleri vardır.

Almanya ile Avusturya arasında halledilecek meseleler iktisadidir. Geçen temmuzun birinde Viyanada imzalanan Almanya - Avusturya mukavelesinde yalnız siyasi esaslara ait anlaşma tesbit edilmişti. İktisadi meseleler ise sonraya bırakılmıştı. Halbuki Avusturyanın iktisadi hayatı İtalya tarafından Roma protokolları ile gösterilen geniş müsaadelere rağmen Almanyaya bağlı bulunmaktadır. Almanya ise Avusturya ile her hususta iyice anlaşmadıkça iktisadi büyük fedakârlıklara razı olmak istemiyordu.

İşte Avusturya hariciye nazırı Berline götürdüğü iktisat işleri memurları ile Almanyanın salâhiyettar makamları bu iktisadî münasebat üzerinde görüşmüşler ve mühim kararlar vermişlerdir. Bu suretle Almanya, Avusturya, Macaristan ve İtalya iktisadi sahada da birlik yapmış oluyorlar.

Pariste bir toplantı

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

lengroya kederli ve kardeşçe bir selâm göndermiştir.

Sosyalist partisi kâtibi umumîsi devlet nazırlarından M. Faure, hissetmekte olduğu keder ve meşgul olduğu işler dolayısile bu tezahürata iştirâk edememiş olan başvekil M. Leon Blum namına itizarda bulunmuştur. Nazır, Salengronun hatırasını hararetli sözlerile tebcil etmiş ve kuvvetli nutkundan dolayı M. Daladierye teşekkür etmiştir.

YENİ MATBUAT KANUNU

Paris 22 — Matbuat hakkında yeni bir kanun tanzimi için sosyalist fırkasının sarfedeceği gayrete radikal sosyalistler de müzaheret edecektir. Yeni kanun zemmü kadihin önünü almak ve gazetelerin gelirini kontrol etmek esaslarına göre hazırlanacaktır.

M. BLUMUN NUTKU

Paris 22 (A.A.) — Salengronun hatırasını taziz için dün akşam yapılan tezahürata 25 bin kişi iştirak etmiştir. Velodromun dışında da kalabalık bir halk kütlesi bulunmakta idi.

Lille 22 (A.A.) — Dün akşam belediyede Salengronun tabutu önünden binlerce halk ve muhtelif heyetler geçmiştir.

Bugün saat birde cenaze merasimi yapılmış ve Leon Blum heyecan veren bir nutuk söylemiştir. Nutuk bütün şehirde hoparlorle neşredilmiştir.

M. Blum, Salengronun hayatını ve iç bakanlığında yeni nizamı kanunî nizamla telif vazifesindeki ağır yükünü kaydetmiş ve Salengronun gayretlerini bu vazifeyi ifaya hasretmiş olduğunu bildirmiştir.

Başbakan Salengronun alçak bir iftiraya kurban gittiğini kaydeylemiştir.

NAZIRLAR PARİSE DÖNDÜ

Lille 22 (A.A.) — Salengronun cenaze merasiminden sonra, M. Blum, bakanlar ve parlâmento rüesası hükûmete giderek bir müddet istirahatten sonra Parise hareket etmişlerdir.

TOPLANTI BİLÂHADİSE DAĞILDI

Paris 22 (A.A.) — Salangronun Lilde gömülmesi münasebetile, Pariste halk cephesi komitesi tarafından tertip edilen alay büyük bir intizam içinde şehri katetmiştir. Çocuklardan mürekkep bir grup «kahrolsun harp» nidalarile Nasyon meydanından geçmiştir.

Çok kalabalık bir eski muharipler grupu çok alkışlanmıştır. Maden amelesi geçerken cumhuriyet İspanyası lehinde bağrışmalar bilhassa çoğalmıştır. Bir İspanyol bayrağı alayın bütün güzergâhında çok alkışlanmıştır.

Saat 18,45 de, geçit içlerinde bir çok komünist bulunan Paris ve Banliyo gruplarının geçmesile nihayet bulmuştur. Ne güzergâhta ne de alay dağılırken hiç bir hadise kaydedilmemiştir.

Ispanya sahillerinde ecnebi harb gemileri

Londra 22 (A.A.) — İngiliz kruvazörü Arethuse dün gece Barselondan Majorkadaki Palmaya hareket etmiştir.

Paris 22 (A.A.) Amerikanın Kane torpidosu Roşfordan İspanyol sularına hareket etmiştir.

Dokuz Alman mühendisi idama mahkûm edildi

Moskova 22 (A.A.) — Novisibirsk davasında medhaldar dokuz suçlu, Alman mühendisi Stikling de dahil olduğu halde, ölüm cezasına mahkûm edilmişlerdir.

PAZARTESİ KONUŞMALARI

Köye doğru

İmparatorluk devrinde asırlar ve asırlar, devlet, Türk köyüne yalnız (almak) için gitmişti. Salyana alır, öşür alır, asker alır; istediğini bulamazsa malını alır, canını alırdı. Hükûmet diye gördüğü adam, dayak atan jandarma; kültür mümessili olarak karşısına çıkan, ölü yıkayıcı, iskatçı, karagözden daha cahil medrese kaçkını softa idi.

Türk köylüsü, yakın tarihimizin hiç bir devrinde, cumhuriyetin on dört yılında olduğu kadar başı dinç kalmadı. Yemensiz, Havransız, Arnavutluksuz; sakin, rahat, huzur ve sükûn içinde yaşıyor. Cumhuriyet devri, köylüden alma) devri değil; (köylüye verme) devridir. Cumhuriyetin ona ilk verdiği şey, nice yüz yıllardır yüzünü görmediği emniyettir. Türk köylüsü bugün, canından, malından emin, ocağında ve bucağında yaşamaktadır. Onun sıtmasına kinin veren, hastalıklarına şifa dağıtmak için düşünen, çalışan bir teşkilât var. Kurak topraklarına su dağıtmk, tohumsuz kalan ambarını doldurmak, parasızken kesesine para koymak yolunda işleyen ve kendinin olan bir hükûmet var.

Uzun asırlar süren bir ihmalden sonra bütün ihtiyaçları bu on, on beş yıl içinde tam bir surette halletmek elbette kabil olamazdı. Onun için bizde Türk köylüsüne yapılması lâzım her şey yapılmıştır diyecek bir iddiada değiliz. Bu yapılanların daha pek çoğunu, daha uzun yıllar için yapmaya mecburuz; bunda şüphe yoktur. Bize itimad ve ilerisi için daha kuvvetli hamleler veren, doğru bir başlayış, bu başlayışta emniyetle yürüyüş, ve bu yürüyüşün neticelerini müsbet olarak alıştır.

Türk köylüsüne istediğimiz gibi ve onun ihtiyacına cevap olacak şekilde henüz veremediğimiz şeylerden biri de kültürdür. Türkiye nüfusunun dört milyona yakın bir bölümü şehir ve kasabalarda ise on üç milyona yakını köylerdedir. Halbuki 41 bin köyde ancak 5,000 mektebimiz var. Bunda okuyan çocuklarımız 250,000 dir. Okutamadığımız yavruların sayısı hemen bir milyonu buluyor. Böylece her sene okuma yazma öğrenmemiş yüz binlerce çocuğu, esasen okutup yazdırılmamış milyonluk bir kütlenin içine atmaktayız.

Bu manzaranın dehşetini gören Maarif vekâleti, klâsik tahsil usullerile bu yükün altından kalkamıyacağını pek yerinde ve pek haklı olarak kabul etmiş bulunuyor. Eğer bugünkü metodla köylülerimizi okutmaya devam edecek olursak, o da nüfusumuz sabit kaldığı takdirde, tam bir asır beklemek lâzım. Biz bu bir asrı beklemeğe razı olamadığımız gibi yürüyen, dev adımlarile yürüyen bu bir asır da elbet bizi bekleyecek değildir.

İşte meselenin bu azameti, hattâ fecaati Maarif vekâletini, pratik ve çabuk tedbirler almaya sevketti. Yalnız köylülerimiz için değil, münevverlerimiz için de başlı başına bir mektep olan Türk ordusunun verdiği unsurlardan istifade etmeği düşündü. Orduda iyi yetişmiş onbaşı ve çavuşları kurstan geçirerek köy eğitmeni adile köy çocuklarının terbiye işini bunlara verecektir.

Bu yaz Eskişehirdeki bir çiflikte vekâletin açtığı kursu bitiren 85 eğitmenin Ankarada çiflik ilk mektebinde verdikleri nümune derslerinde bulundum. Genç bir çavuşun verdiği dersi dinlerken hatırıma, çocukluğumda bizim sarıklı hafız Hakkı efendi ile bu yeni insanı mukayese etmek geldi. Bana hocalık ettiği için ancak hürmetle anacağım o ihtiyar, kendinden geçmiş ve hattâ hayatının hiç bir anında kendine gelememiş, biçare adamla bu tok sözlü, yiğit ve özlü muallimi hafızamda bile yan yana koyamadım. Dahiliye vekili soruyor:

— Arkadaş, nerelisin, köyünde ne iş yapardın?.

Çavuş eğitmen cevap veriyor:

— Ankaranın... köyündenim. İstiklâl harbinde bulundum......... Kıtada, ..., ..., yerlerde düşmanla döğüştüm. Köyümde nalbanttım.

— Niçin nalbantlığı bırakıp muallim olmak istedin?.

— Köyde benden başka bir nalbant daha var. O köye yeter. Fakat hoca yoktu. Onun için ben muallim olmak istedim.

Böyle bir cevabı yalnız benim hafız Hakkı efendiden değil, benim neslimin ve benden önceki nesillerin hiç bir hocasından işitmeye imkân var mıdır?.

Bu eğitmenlerden biri de Ulus muhbirine verdiği beyanatta şöyle diyor:

« Köyüme yepyeni bir insan olarak gidiyorum. Doğduğum ve büyüdüğüm, evlâdımın da doğup büyüyeceği bu topraklarda yeni ve mesud bir hayatın doğuşuna kendimi vereceğim. Arzusunu, derdini, isteğini, iyi ve kötü taraflarını bildiğim köyümün toprağının verimini arttırmak için, onlardan biri olduğum için ruhunu, düşünüşünü bildiğim köylü kardeşlerimi daha ileri ve genlikli kılmanın sırrını öğrenerek köyüme dönüyorum.»

Bu sözlerin anlattığı mâna o kadar büyüktür ki, delâlet ettiği anlamı yerine getirmek üzere bütün Türk muallimleri, hattâ üniversite profesörlerimiz bile böyle konuşabilmelidir. Bu ruhta yetiştirilen eğitmenlerin, ileride genişleyecek bu teşkilât ile köye çok faydalı olacağında şüphe yoktur. Bu işte, Maarif vekâletimizi tebrike lâyık görmekte hiç kimse tereddüd edemez.

Şunu da söyliyelim, kültür yolunda köye doğru emniyetli bir adım olan bu terbiye kalkımını asla normal ilk tahsille karıştırmamalıyız. Hükûmetimizin bu işle yeni bir kütle terbiyesi kurmaya çalışmasını bütün dünyaca prensipleri ve metodları belirtilmiş ilk öğretim sanmakta büyük hata vardır. Her ikisi de, biribirinden başka olarak, teşkilâtlandırılması, geliştirilmesi ve ileriletilmesi lüzumlu birer kültür mevzuudurlar.

Hasan Âli YÜCEL

Diyarıbekirin iktisadî hayatı ileriliyor

1936 senesinde Diyarıbekirden ne kadar ihracat yapıldı?

Diyarıbekir (Akşam) — Şark vilâyetlerimizin en işlek ve mühim bir ticaret merkezi olan Diyarıbekirin iktisadî ve ticarî hayatı, şimendiferimizin işletmeye açılmasından beri, günden güne inkişaf etmekte ve buradan yapılan ihracat mütemadiyen artmaktadır.

Diyarıbekir ticaret odası reisi Nedim Pirinççioğlu

Trenden sonra Diyarıbekirin elektriğe kavuşması da içtimaî ve sınaî hayatının inkişafında mühim bir rol oynamağa başlamıştır.

Bu inkişafın derecesi hakkında bir fikir edinmek için 1936 senesi zarfında Diyarıbekirden yapılan ihracat rakamlarına bir göz gezdirmek kâfidir:

Buğday on yedi milyon kilo, arpa on üç milyon beş yüz bin kilo, akdarı (500.000) kilo, nohut (600,000) kilo, mercimek (350,000) kilo, bulgur (100,000) kilo, pirinç (800,000) kilo, pamuk (150,000) kilo, kuru soğan (75,000) kilo, iç badem (20,000) kilo ceviz içi (14,000) kilo, kuru üzüm (650,000) kilo, mavga (70,000) kilo, kitre (30,000) kilo, kavun (500,000) kilo, karpuz (3,000,000) kilo, ipek kozası (55,000) kilo, yumurta (600,000) adet, sadeyağ (800,000) kilo, yün (300,000) kilo, muhtelif deri (250,000) kilo, barsak (70,000) kilo, canlı koyun (40,000) adet, canlı keçi (35,000) adet keçi kılı (40,000) kilo, canlı sığır (9,000) adet, av derileri (5,000) adet....

Bursa kazalarında biçki ve dikiş yurtları açılıyor

Bursa 21 — Bu sene kültür direktörlüğü kazalarda birer dikiş ve biçki yurdu açmıya karar vermiştir. İlk olarak bu yurdlar İnegöl, Yenişehir ve M. Kemâl paşada açılacaktır.

Adapazarında asrî bir mekteb

Yeni yapılan ilk mektep binası

Adapazarı (Akşam) — Geçen yıl yıkılmak tehlikesi geçiren Ali bey ilk mektebi, hemen tahliye edilerek talebesi ve öğretmenlerile birlikte Sabiha hanım mektebine nakledilmişti. Her iki mektep tedrisatını bir binada yaptılar.

Adapazarının mektebe olan ihtiyacını gören makamat hususî bütçeye koyduğu tahsisatla, bu tatil içinde başlanan yeni bir mektep binası yaptırmıştır. Yeni mektebin açılma töreni cumhuriyet bayramında kalabalık bir halk kitlesi huzurunda yapıldı. Ufak tefek noksanları da bayramdan sonra ikmal edildiğinden, pek yakında eski mektebin talebe ve öğretmenleri yeni mektebe geçerek işlerine başlayacaklardır. Yeni yapılan mektep, kazanın en modern ve bütün konforu haiz imrenilecek mükemmeliyettedir.

Garip merak!

Bir kadın resmini çektirmek için zabit elbisesi giymiş!

Balıkesir 21 — Türk Sözü gazetesi yazıyor: Cumhuriyet alanında bir kadın yüzbaşı elbisesile dolaşırken görülmüştür.

Kadının bu kıyafetle dolaşması herkesin nazarı dikkatini celbettiğinden etrafına çoluk çocuk bir çok kimseler toplanmıştır. Çok geçmeden meseleye polis vazıyed ederek kadını karakola götürmüştür.

Yapılan tahkikatta kadının 20 yaşlarında Hayriye adında biri olduğu ve kendisine ütülemek ve temizlemek üzere bırakılan elbiseleri resmini çektirmek maksadile giydiği anlaşılmıştır . Kendisi dün sulh ceza mahkemesine sevk edilmiş ve yapılan duruşma sonunda bu hareketinden dolayı iki gün hapse mahkûm olmuştur.

Eniştesini öldürdü

Bursa 21 — Kestelden Arnavut Hamza isminde biri; eniştesi İsmaille ötedenberi dargın bulunuyormuş. Bu husumet neticesi olarak eniştesini Susığırlık şosesi üzerinde öldürmüştür.

KADIN KÖŞESİ

Çay elbisesi

Sarı lâme üzerine rengarenk çiçekli emprime çay elbisesi. Yakasında düz lâmeden bir biye vardır. Kemeri, eldivenleri, ve şapkası siyah kadifedir.

Düzce tütünleri

Taleb fazladır. Köylüye avans veriliyor

Düzce (Akşam) — Düzce tütüncülerine avans vermek, tütün mübayaa etmek ve nümune almak üzere dört şirket mümessilleri ve üç tacir gelmiştir.

İnhisarlar idaresi ve Ziraat bankası avans vermekte berdevamdır. 936 mahsulü olan 2,000,000 kilo tütünün tahminen bir milyona yakını için avans verilmiştir.

Bu seneki tütünler çok nefistir. Esasen düzce tütünü güzelligiyle meşhurdur.

Her sene anbarlar şubat ayında açılırdı. Bu sene daha evvel açılacağı ve mübayaaya başlanacağı söylenmektedir. Talipler her senekinden daha fazladır.

SEVENLER YOLU

Edebî Roman — Bürhan Cahid MORKAYA

Tefrika No. 31

Mühendis Ragıbın şakrak bir kahkahası Ahmed Melihi kulaklarına kadar kızarttı. Nâzım Cemal kurdunu döktükten sonra rahatlamış gibi şimdi eski geniş kalender haline avdet etmişti.

Lâtife ettiğini anlatmak için kendisi de güldü:

— Değil mi ya.. fakat bu her şeyden evvel kadının istidadı meselesidir. Öyle kadınlar vardır ki, kendilerini her zaman başka renkte, başka kokuda, başka ruhta göstermek suretile erkek üzerindeki tesirleri uzatırlar. Bu da kadınlığın bir sırrı olacak!.

Mühendis Ragıb:

— Şeytan tüyü!.

Dedi.

— Herhalde bir tılsım var. Benim bu emektar misafirim erkeğe usanç vermeden kendisini sevdirmenin esrarını keşfetmiş olacak. Aşağı yukarı sekiz, dokuz yıllık bir dostluğumuz var. Bazan bir ay, iki ay biribirimizi görmeyiz. Günün birinde telefonda onun sesini duyduğum zaman içimde tatlı bir özleyişin heyecanını duyarım ve o zaman şu salon bugün ancak harabesini gördüğünüz bir çiçekli aşk yuvası haline gelir. İnce, titiz ve saadetini kâfi gören bir kadındır.

Nâzım Cemal sözünü bitirince hemen Ahmed Melihe döndü:

— Bu kadar izahat kâfi mi beyefendi.

Artık biribirlerini iyi anlamışlardı. Ahmed Melih de içinden geçeni söylemekten çekinmedi:

— Bir şey anlatmış olmadın ki!.. Mevhum, muhayyel bir kadın üzerine bol bol fikirler.

Nâzım Cemal bir kahkaha attı:

— Ya.. demek daha öğrenmek istedikleriniz var.

— Öyle ya. Kimdir, kimin nesidir. Adı, sanı, semti...

— Yaşı, rengi, zevki, keyfi... Fakat azizim bahsettiğim misafir prensesin apartımanında çakıştırdığınız mukaddes hanımefendi gibi salon kokotlarından değildir. Şu apartımana on yıldır devam ettiği halde komşularım değil. kapıcım bile yüzünü görmemiştir. Ve bundan böyle de görmesi ihtimali yoktur. Bunu söyledikten sonra artık yeni bir şey öğrenmekte israr etmezsiniz değil mi?.

Mühendis Ragıb dedi ki:

— İsrar etmeğe lüzum yok. Hakkımız da yok. Fakat on yıldır devam eden bu ziyaretlerin yabancılar tarafından sezilmiş olmadığına emin misin. Malûm ya, âşık...

— Evet, evet, söyle, âşık kendini kör âlemi sersem sanır. Ama her şeyden evvel şunu söyliyeyim ki, ne ben ne de misafirim âşık değiliz, çok şükür. Onun için gözümüz kapalı değildir. Onun vaziyeti ve mevkii bizi tedbirli ve ketum olmaya de alıştırdı. En kurnaz Amerikan polis hafiyesi bile izini keşfedemez. Diyorum ya, bazan iki ay geçer de görüşmeyiz.

Ahmed Melih:

— Anlaşıldı. dedi. Tam mânasile bir eski zaman macerası. Zavallı kadın, böyle bin bir ihtimamla girdiği kapının her gece başka bir nazenine açıldığını bilse!...

— Bilmez mi zannediyorsun azizim. Kadının akıllısı zaten sersemce kıskançlık göstermeyenidir. O benim gibi bir bekârın aylarca gözyaşı döküp kendisini beklemiyeceğini, elbette takdir eder. Burada kaldığı müddetçe beni kendine aid bir erkek tanır ve hisle hareket eder. Ben de o burada kaldığı müddetçe onu hayatımın ilk ve son kadını gibi karşılar ve o şekilde muamele ederim. Ve bunun için ben de, o da on yıldır biribirimizi kırmadan sevişir gideriz.

— Mesud insanlar.

— Tabiî.. her kadın her erkek böyle düşünebilse saadet Anka kuşu olmaktan çıkar, her çiftin başına konan bir...

— Leylek olur!.

— Sen gene öyle bil dostum. İnsanlar saadetlerini kendileri kaçırırlar. Hele kadınlar.. hırçınlık, kıskançlık huysuzluk insanı verem mikrobu gibi yer, kemirir. Başlarına karanfiller, güller, menekşeler serpile serpile evlenen genç sevgililer birkaç ay sonra hırlaşan, tepişen bedhuy insanlar olup çıkarlar. Çünkü aşklarının o ilkbaharını hep öylece devam edecek sanırlar. Hisleri onları aldatır. Şuurlarile duyguları pençeleşmeğe başlar. Bundan sonra da biribirlerini yemek zamanı gelir. Artık leziz buse şapırtıları duyulan sevda yuvasından yavaş yavaş sille tokat şakırtıları işitilmeğe başlar.

Nâzım Cemal yemişlikten aldığı bir elmayı keserken ilâve etti:

— Aşkın efsanesini Âdemle Havva yaratmışlardır. Fakat cennetteki o meşhur meyvanın tohumları o kadar bereketli imiş ki yeryüzünde o meyvayı tatmayan yok. Fakat dikkat etmeliyiz ki kök ayni köktür. Yani aşk Âdemle Havvayı cennetten yeryüzüne indiren aşktır. Erkek ve dişi o ilk insan arasındaki aşktır. Kız kardeşlerine koca olmak için Habille Kabili boğazlaştıran aşktır. Yani dişi ve erkek iki mahlûkun ruhlarile değil etlerile biribirlerine bağlanmalarını ifade eden aşktır. İnsanlar medenîleştikçe bunun mânasını değiştirmişler, bu physiologique harekete ruhlarının heyecanını da karıştırmışlardır. Bu suretle aşk hem grizî, hem ruhî bir şekle dökülmüş zevki, heyecanı artmıştır. Fakat dynamnique hususiyetini gene muhafaza etmiştir. Onun için bugün en masum, en lekesiz hislerle başlayan aşklarda grizî şekli bulur bulmaz kof bir mongolfiye balonu gibi sönüveriyor.

Böyle posa haline gelen o yüksek iddialı aşklar en ziyade kadınlar ve gençler için tehlikeli oluyor. Çünkü onlar aşkı tatlı bir rüya gibi görüyorlar. Etlerinin ve sinirlerinin tahakkümüne bir zaman mukavemet ediyorlar. Fakat günün birinde çekirdeği cennetten gelen Âdemle Havvanın elmasını tatınca gözleri önündeki o renkli, ışıklı, çiçekli perde düşüveriyor ve görüyorlar ki, bu hayali aşkın kahramanları olan kendileri tabiatte sayısız eşleri olan bir çifttir..

— Erkek ve dişi.

Ahmed Melih içini çekti:

(Arksa var)

Hergün bir hatıra

Ellerimizde dolaşan ilk Cumhuriyet paraları nasıl hazırlandı?

Macar bir hırsız milyonlarca liralık İspanyol parasını matbaadan nasıl almıştı

Bugün elimizde dolaşan ve «500 lira», «1000 lira» gibi yüksek rakamlılarını büyük sarraf dükkânlarının camlarında, banka gişelerinde seyrederek «Şunlar bizim cebimize girse..» diye içimizi çektiğimiz paralarımızın vaktile nasıl yapıldığını nasıl basıldığını hiç merak etmediniz mi?

Yeni evrakı nakdiye basılması mevzuubahs olduğu şu sıralarda ilk Türk banknotlarını yapan ressam bay Ali Sami Boyardan bunun hikâyesini dinlemek istedim.

Ressam Ali Sami Atatürkün yeni yaptığı bir portresinin önünde

İlk Cumhuriyet pullarını ve paralarını yapan Ali Samiye sordum:

— Paralar basılırken hiç bir vaka oldu mu?

— Hayatımda beni bu derece yoran iş bilmiyorum. Beni bastığımız ilk paralar ihtiyarlattı.

Bir kere müdhiş bir mesuliyet... Paraların başından bir macera geçmesi her an muhtemel... Bunun için gece gündüz nobetle fabrikada bekliyoruz. Sabaha kadar milyonlarca liranın içinde nöbet... Sağ tarafımız tavana kadar milyonlarca lira, sol tarafımız tavana kadar banknot banknot.. Sigara içmek katiyen yasak... Paralar tutuşabilir...

— Peki... Böyle milyonlarca basılan paralarının çalınmamasını, bir sahtekârlık yapılmaması pek müşkül değil mi?

— İngiltere bu cihetten öyle emin bir yerdir ki tarif edemem.. Size bir vaka anlatayım da bakınız...

Pulları bastırmak için büyük bir para fabrikasına girip çıkıyorum. Bazan ellerimde paketler oluyor. Kapıdan girerken tereddüd ediyorum. Belki ararlar diye kapıcının önünden gayet yavaş geçiyorum. Lâkin hiç kimse ne birşey soruyor. Ne de üstümü başımı arıyor.. Bir gün fabrika direktörüne:

— Belki dedim. Fabrikanıza girip çıkarken üst aramak âdettir. İhtimal gücenirim, müteessir olurum diye beni istisna ediyorsanız, aklınıza böyle bir şey gelmesin...Rica ederim emir ediniz de eğer böyle bir usul varsa beni de arasınlar.

Direktör:

— Müessesemizin tamam 90 senelik bir mazisi vardır, dedi, ve milyarlarca lira basılmıştır. İnanır mısınız? Bu 90 sene içinde en küçük amelemizi bile aramak aklımdan geçmedi...

Siz İngilizlerdeki büyük itimada bakınız... Maamafih buna rağmen bizim paralar basılmadan bir müddet evvel akıllara hayret verecek bir para hırsızlığı olmuş. Biz de para bastırmak istediğimiz için bu müthiş banknot sahtekârlığını tedkik ettik. Ne olur ne olmaz düşüncesile para üstüne yapılan bütün hırsızlıkların nasıl işlendiğini inceden inceye araştırıyorduk. Biz burada iken bu para sahtekârlığının tahkikatı devam ediyordu... Mesele şu:

İspanya hükûmeti Londranın en meşhur banknot fabrikalarından birine külliyetli mikdarda para sipariş ediyor. Paralar basılıyor. Bu sıralarda fabrikaya lüks bir otomobille gayet şık ve son derecede kibar bir adam geliyor.. fabrika müdürünün odasına giriyor:

— Size, diyor, İspanya maliye nazırının bir mektubunu getirdim.

Bundan evvelki paralarda İspanyol maliye nazırının emrile basılmış. Direktör yazısını tanıdığı İspanya maliye nazırının mektubunu açıyor..

Mektupta deniliyor ki: «Evvelce bastırdığımız paralardan 40 milyon daha tabedeceksiniz. Ancak sizden bir hükûmet sırrı olarak şunu rica edeceğiz. Bundan sonra basacağınız paralara yeni numara koymıyacaksınız, evvelce bastığınız paraların numaralarını koyacaksınız. Paraları basmak için alacağınız ücreti mektubu size getiren mümessilimiz tediye edecektir. Paraları kendisine teslim ediniz ve tevdi ettiğimiz büyük hükûmet sırrından bizim sefaretimize bile bahsetmiyeceğinizin tabii olduğunu hatırlatırız.»

Bu mektup üzerine fabrika 40 milyon liralık İspanyol banknotu basıyor. Bunların üstüne eski numaraları koyuyor. Zengin ve kibar mümessil paraların tabı masrafını vererek 40 milyonu sandıklara yükletiyor. Ve İspanyaya doğru vapura biniyor. Uzun zaman bu işten bahsedilmiyor. Zengin ve kibar mümessil dünyanın en büyük sefahati içinde yaşıyıp duruyor.

Nihayet küçük bir veznedar bir gün paraları tetkik ederken bir de bakıyor. İki banknotta ayni numaralar... Adam deli olacak.. Hükûmete işi haber veriyor. Yapılan tahkikat neticesinde büyük skandal anlaşılıyor. Parayı basan büyük ve meşhur fabrika mahkemeye veriliyor.

Mahkeme fabrikayı böyle karışık bir iş karşısında İspanyol hükûmetinden vaziyeti sormadığı için mahkûm ediyor.

Yine bizim paraların basıldıkları sıralarda bir başka hükûmete aid banknotlar basılmış.. Depoya bir merdiven dayamışlardı. Pencerenin demirlerini keserek etek dolusu banknot aşırmışlardı.

Şimdi siz gelinizde bu vaziyet karşısında bizim banknotlar basılırken rahat rahat uyuyunuz.. imkânı mı var?..

— Bizim kâğıd paraları yaparken bunların taklid edilmemesi için ne gibi şeylere dikkat ettiniz?

— Paraların taklid edilmemesi için bir çok emniyet tertibatı alınmıştır. Bir kere paranın çelik klişelerle basılması çok emin bir usuldür.

Ayni kalıba, ayni kâğıd üzerine, ayni renklerle ayni makine ile ayni modelden iki banknot basınız. Bunların klişeleri ayni olsun. Fakat ayrı ayrı yapılsın.. Bu ayni resmin ayrı ayrı yapılan klişelerile bastığınız paralar dünyada birbirine benzemez.

Meselâ bizim beş liralıklarımızla on liralıklarımızın üstünde atlıyan kurd resimleri vardır. Bu kurd resmi tamamile ayni modelden alınmıştır. fakat ayrı ayrı klişelere basılmıştır. Bunun için dikkat ederseniz kurdlar birbirlerine banzemezler..

— Modelini yaptığınız halde kabul edilmiyen paralr var mı? Onları görmek isterdim...

— Her para için bir kaç nümune yapılmış, bunlardan biri seçilmiştir. Meselâ şu bin liralığa bakınız.. Evvelâ böyle yapmıştım. Atatürkün resmini ortaya koymuştum. Sonra komisyonun kararile Atatürkün resmi kenara konuldu. Tabiî bilirsiniz... Şimdiki 1000 liralıklar böyledir. Lâkin resim yandadır...

— 1000 liralık değil mi o? Tabii.. Tabiî bilirim!!!!! Ancak şu komisyonca kabul edilmiyen şekline bakayım da.. Hakikî 1000 liralığı görmüş kadar olayım...

Bay Ali Sami bu bir talisizlik yüzünden 1000 lira olamamış resmi bana gösterirken ilâve etti:

— Bunu İngiliz fabrikatörleri pek beğendlier. Hattâ bizim para ile 1000 lira vererek bunu satın almak istemişlerdi.

H. E. Es

1000 lira için evvelce hazırlanan bir para modeli

VENEDİKLİ BAFFA

"Safiye Sultan,,

Yazan: Ahmed Refik

Tefrika No: 31

Üçüncü Muradın hastalığı arttı, ölümile neticelendi. Saray telâş içinde idi, kimse ne yapacağını bilmiyordu

Ali Can hoca hemen koçuya bindi. Acele acele yola koyuldu. Yerköküye geldi. Kadıya işi anlattı.

Filhakika hoca Bükreşten çıkar çıkmaz Eflâklılar şehirde ne kadar Türk varsa hepsini kestiler. Alay alay Yerköküye geldiler.

Ali Can hoca ne yapacağını şaşırdı. Tunayı geçmek lâzımdı. Kendi iyi yüzme bilirdi. Derhal soyundu. Tunayı yüze yüze geçti. Kendisi ile beraber Tunayı yüzerek geçen biri daha vardı. Kusur kalan kadın erkek, çoluk çocuk üç dört bin kişi kâmilen kılıçtan geçirildi. İkisinden başka hiç bir can kendini kurtaramadı. Malları, mülkleri kâmilen yağma edildi.

Bu felâket İstanbulda büyük bir heyecan uyandırdı. Fakat Üçüncü Murad gene zevkinden ve eğlencelerinden geri kalmadı. Her gün Sinan paşanın yaptırdığı İncili köşke veya Beyazıd köşküne gelir, hanendeler ve sazendelerle vakit geçirirdi. Ne Avusturya seferi, ne Eflâk felâketi, hiç biri umurunda değildi. Harem takımı elmas ve inci satın almakla meşguldü. Yahudi karısı Ester Kira gümrükleri soymakla doyamıyordu.

O gün Sinan paşa köşkünde saz başladı. Devrin en güzide hanendeleri en ağır şarkıları okuyorlardı. Üçüncü Murad hasta idi. Saraya her gün, Türk ve Yahudi, bütün tabibler girip çıkıyorlardı. Hastalığı gidermenin imkânı olamıyordu. Üçüncü Muradın neden hastalandığını sormaya bile hacet yoktu: Mesane hastalığı... O güne gelinceye kadar, kız, evli, dul, cariye, en müstesna kadınlardan doğan çocukları yüz otuza baliğ olmuştu. Çocuklarından yetmiş beşi kız, on dokuzu oğlandı. Ölenler ayrı idi. Sarayda hergün gözlerini şenlendiren cariyeler, Venedikli Baffa dahil olmadığı halde, kırkı buluyordu. Üçüncü Muradın artık hasta düşmemesinin imkânı yoktu. Fakat hâlâ sazdan ve eğlenceden vazgeçemiyordu. Kış. Kânunusani. Sinan paşa köşkünün ocakları yanmıştı. Ali can hoca Tunanın öbür yakasına, ihtiyar halile yüze yüze can atarken, üçüncü Murad canının kıymetini biliyor, kışın açık havalı bir gününde Sinan paşa köşkünün Marmaraya nazır elmaslar, inciler ve en güzel çinilerle gözler kamaştıran odasında eğleniyordu.

Üçüncü Murad saza şu murabba çalınsın veya şu nakış okunsun diye hiç emir vermezdi. Hanendeler onun mizacını bilirler, ona göre beğendiği şeyleri okurlardı. O gün, içinden mi doğdu, kim bilir, saza emir verdi:

— Bimarım ey ecel bu gece bekle yanım al, okunsun dedi.

Maksadı rahatsızlığını etrafındaki zevku tarab erbabına da hissettirmekti. Saz birden çoştu. «Bimarım ey ecel bu gece bekle yanım al» hazin hazin okunmaya başladı.

Saz ahengine devam ederken, İskenderiye gemilerinden iki kadırga suları yara yara geldi. Tam kasrın önünden aheste aheste geçerken şenlik toplarını atmağa başladı. Her zaman en büyük donanmalar, kalyonlar ve parçalar köşkün önüne geldikçe büyük bal yemez topları atarlar, İstanbul ufuklarını çınlatırlar, ve sarayı selâmlarlardı.

O gün toplar atılır atılmaz Sinan paşanın haram para ile yaptırdığı köşk öyle bir sarsıldı ki. Saz durdu. Üçüncü Murad pencereden gelen gemileri seyrediyordu. Pencerenin bütün camları kırıldı. Üçüncü Muradın oturduğu ipekli mindere cam kırıkları döküldü.

Topu atanlar ne bilsinler! Bir top daha attılar. Bu sefer Sinan paşa köşkü temelinden sarsıldı. Herkes telâş içinde kaldı. Bir çok pencerelerin camları kırıldı. Kasrın içi cam kırıklarile doldu.

Üçüncü Muradın beti benzi attı:

— Bu kâfir yoksa yıkılıyor mu?

Dedi. Durdu. Uzun uzun düşündü. Gözlerini denize dikti. İçine bir korku girdi.

— Bu bizim bu köşke gelişimize delil ancak, dedi.

Gözleri yaşla doldu. Hattâ gözlerinin yaşını tutamadı. Sakalına damla damla döküldü.

Aradan günler geçti. Hastalığı gittikçe ağırlaştı. Tabiblerin ilâçları hiç bir para etmedi. Bilâkis hastalık bir kat daha arttı, ve üçüncü Muradın ölümile neticelendi.

O gece saray telâş içinde idi. Venedikli Baffa, Raziye kalfa, Canfeda hatun ve bütün cariyeler ağlıyorlardı. Baffa içinden memnundu: Artık bütün bu cariyeler sürüsünden kurtulacak, kocasının gözü önünde işlediği ihanetleri bir daha görmiyecekti. Cariyeleri bağırtmadı. Camları kırdırmadı. Dışarıya hiç birşey sezdirmedi.

Ölü, koca mimar Sinan ağanın yaptığı nefis, mai, turuncu ve yeşil çinilerle müzeyyen odada yatıyordu. Üçüncü Muradın öldüğünü yalnız babüssaade ağası biliyordu.

Sultan Muradın cariyeleri ne yapacaklarını şaşırmışlardı. On dokuz şehzade sarayın muhtelif odalarında kurbanlık koyun gibi boyunlarını bükmüşler düşünüyorlardı. Fakat içlerinden bir çoğu da anlarının memelerini emerek yaşamıya çalışıyorlardı.

Kış. Soğuk bir hava. İstanbul halkının hiç birşeyden haberi yoktu. Halk kahvelerde, ehli dil meyhanelerde zevkleri ve eğlencelerile meşgullerdi. İstanbula daha tütün gelmemişti.

Ettin esiri kahve bizi hey zamane hey!

Diyenler artık badelerine kavuşmuşlardı. Üçüncü Muradı akıllarına bile getiren yoktu. Veziriazam Sinan paşa Belgrad kışlağına güç belâ can atabilmişti.

Soğuk. Saray ıztırap ve heyecan içinde idi. Anadolu kazaskeri Kuş Yahya efendinin nikâhlısı Raziye karı ne yapacağını şaşırmıştı. Canfeda hatun Venedikli Baffanın yanından ayrılmıyordu. Cenazenin yıkanması, kefene sarılması lâzımdı. Bereket versin ki, hava soğuk, ortalık, karlar içinde idi. Üçüncü Muradın ölüsü bir iki gün geçse de kokamazdı. Venedik kadifelerinden yapılan esvaplarına elmaslı ve zümrüdlü kemerler, başlarına yahudilerden alınan en kıymetli pırlantalarla müzeyyen hotozlar takan saray kadınları, üçüncü Muradın ölüsünü saracak bir salaşpur arıyorlardı. Yok. «Hazanei âmire» yi araştırttılar. Bulamadılar. Nihayet harem kâhyası Canfeda hatun imdada yetişti. Odasına gitti. Kendisi için hazırladığı kefeni getirdi. Ölü, sarayda gizlice yıkandı. Canfeda hatunun kefenine sarıldı; tabuta kondu, ve kapağı kapatıldı.

Şimdi asıl en mühim mesele Venedikli Baffanın oğlu şehzade Mehmedi Manisadan İstanbula getirmekti. Kışın en şiddetli bir zamanında Manisaya nasıl haber gönderilecekti? Şehzade Mehmed İstanbula nasıl gelecekti? Venedikli Baffanın imdadına yine Babüssaade ağası yetişti. Bostancı başı Ferhad ağayı çağırdı:

— İçeriye su lâzımdır. Getürsün, dedi.

Saray halkına da emniyet yoktu. Üçüncü Muradın öldüğünü «taşraya» derhal yayarlar, İstanbulu ayaklandırırlardı. Halk, saltanattan o kadar bezgin ve ezgindi ki, bir hamlede ayaklanmak için padişahın ölümünü bekliyorlardı.

(Arkası var)

AKŞAM – SPOR

Fenerbahçe güzel bir oyunla Beşiktaşı 2-0 yendi

Fenerbahçe - Beşiktaş maçından beş muhtelif görünüş

Beşiktaş ikinci devrede sert ve favullü oynadı

Lig maçlarının en mühimlerinden biri dün Şeref stadında binlerce seyirci önünde Fenerbahçe ile Beşiktaş arasında oynandı.

Beşiktaşın Galatasarayı 2 -1 yendikten sonra birinci kümenin lideri olan Fenerbahçenin karşısına canını dişine takarak çıkacağı muhakkaktı. Nitekim Beşiktaşlılar, dün, çok güzel ve şuurlu oynıyan Fenerbahçenin önünde, mutlaka galip gelmek için kasdî favullerle işi âzamî bir sertliğe döktüler. Fakat Fenerbahçeli oyuncuların bu sertliklerden meharetle kaçışı ve hakemin bir hadiseye meydan verememek hususundaki şuurlu idaresi, Fenerbahçenin haklı galibiyetinin her hangi bir şekilde bozulmasına imkân bırakmadı.

İki takım, taraftarlarının sürekli alkışları arasında sahaya şu şekilde çıktı:

Fenerbahçe: Hüsameddin - Fazıl, Lebip - M. Reşad, Aytan, Cevad - Niyazi, Naci, Ali Rıza, Esad, Fikret.

Beşiktaş: Mehmed Ali - Nuri, Faruk - Hüsnü, Rıfat, Feyzi - Cemal, Sulhi, Hakkı, Şeref, Eşref.

Hakem Adil Giray, yan hakemleri Adnan Akın ve Nuri Bosuttu.

Fener takımında Yaşarın eksikliğine mukabil Beşiktaşta da Nzım oynamıyordu.

Maça Beşiktaşlılar çok canlı başladılar. Siyah beyazlıların maksadı, Galatsaraya olduğu gibi önceden galibiyeti ele alarak oyunun şeklini kendi idareleri altına almaktı.

Beşiktaşın bu canlı oyununa karşı Fenerbahçe, durgun olmakla beraber gol fırsatı vermiyecek şekilde şuurlu bir müdafaa ile hasmın ilk ateşini söndürmek değilse bile, yavaşlatmak yolunu tuttu. Çok geçmeden de bu siteminde muvaffak oldu. On beş dakika kadar süren Beşiktaş hücumlarını bu şekilde kırdıktan sonra, canlılık sırası Fenerbahçeye geldi. Bununla beraber neticesiz hücumlardan sonra oyun gene karşılıklı akınlar haline girdi. Bu arada Beşiktaşın bir hücumunda Hüsameddin bir kurtarış yaptı.

Devrenin bitmesine on beş dakika kala Fenerbahçeliler oyunu gene Beşiktaş yarı sahasın nakalettiler. Fenerin sağdan bir hücumunda topu yakalıyan Niyazi, topu Beşiktaş kalesi ağlarına taktı. Stad çılgınca alkışlarla inlerken Beşiktaşlıların itirazı hakemi tereddüde düşürdü. Çünkü maçtan sonra kendisile görüştüğümüz hakem, golün ofsayddan yapılıp yapılmadığını iyice tayin edememişti. Böyle mühim bir maçta, vicdanî bir kanaat edinmeden tereddüde dayanan bir golü vermek belki de itirazlara yol açacak, oyunu çığrından çıkaracak ve maçın normal seyrini takip etmesine imkân bırakmıyacaktı.

İşte hakem bu düşünce ile o golü saymadı ve biraz sonra da ilk devre sayısız olarak bitti.

İkinci devreye, birinci devrenin aksine olarak Beşiktaşlılar durgun, Fenerbahçeliler canlı başladılar. Artık kati neticeye varmak için bütün hızile oynıyan Fenerbahçe takımı karşısında Beşiktaş müdafaası yorulmuş gibiydi. Beşiktaş muavin ve müdafilerinin topu karşılayışları falsolu olmağa başladığı gibi Fenerbahçe mühacimlerinin güzel paslaşmaları, Fikret ve Esadın çalışmaları, Niyazinin ikide birde kale önünde yetişişi Beşiktaşlıları çok şaşırtıyor ve sinirlendiriyordu.

Nuri, müdafaaya iltihak eden Hakkı, Feyzi bayağı naçar vaziyetlere düşüyorlardı. Hüsnünün temiz vuruşları ve canla uğraşması da olmasa top Beşiktaş kalesi önünden hemen hiç ayrılmıyacaktı.

Devrenin on beşinci dakikasında Naciden güzel bir pas alan Esad önünde müdafii güzel bir çalımla kıvırdı ve sıkı bir burun şütile Fenerbahçenin ilk sayısını yaptı.

FENERBAHÇE 1 - BEŞİKTAŞ 0

Bu mükemmel golü alkışlıyan taratfarların uğultusu devam ederken top ortaya geldi ve Fenerliler hücumlarını tazelediler. Beşiktaş müdafaası kendisini toplamağa vakit bulamadan ortadan akan Fenerbahçe Ali Rızanın ayağile ikinci golünü de kaydetti.

FENERBAHÇE 2 - BEŞİKTAŞ 0

Bu ikit golden sonra Fenerbahçe çok hâkim bir vaziyet aldı.

Çok bariz favulleri çalarak ötekilere göz yuman, seksen kere dışarı atılması lâzım gelen bazı oyuncuların sırf oyunun tatsız hadiselerle yarım kalmaması için sahada kalmasına tahammül eden ve Eyüp sabrı gösteren hakemin bu şuurlu idaresi olmasaydı, Fenerbahçenin çok güzel ve akıllı bir oyunla hak ettiği bu galibiyet, belki de son dakikasını idrak edemezdi.

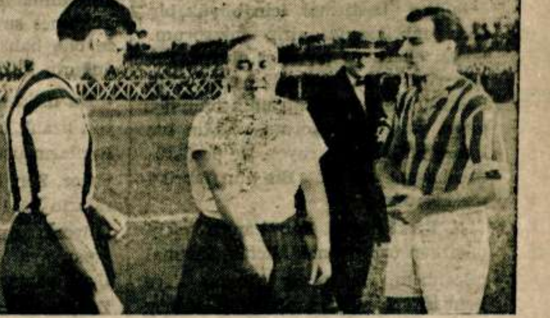
Nihayet hakemin düdüğü oyunun bittiğini ilân ettiği zaman Fenerbahçeliler alkışlar arasında omuzlar üstünde sahadan çıktılar.

Fenerbahçelileri bu haklı galibiyetlerinden dolayı tebrik ederken mühim bir maçın doğurduğu asabiyet havasına kapılarak futbolü, futbolluktan çıkaran - isimlerini zikretmek istemiyoruz - bazı Beşiktaşlı futbolcülerin de bu hareketlerine mutlaka pişman olduklarını tahmin ediyoruz.

Sadun Galip

Dünkü mühim maçın en enteresan safhaları

Güneş Eyüple berabere kaldı. Galatasaray Hilâli 7-0, Anadolu Süleymaniyeyi 5-0, Vefa Topkapıyı 6-2 yendi

Dün Taksim stadında yapılan birinci küme lig maçlarının ilki Güneş ve Eyüp takımları arasında oynandı. Güneş takımında Melih ile Paristen yeni gelen Rasih yoktu. Eyüp her zamanki takımile çıktı.

Şazi Tezcanın hakemliği altında yapılan bu maçta iki taraf ta temiz bir oyun gösterdiler. Fakat Güneş hücum hattının ağır ve sıkışık bir oyun oynaması Eyübün müdafaa sistemini çok kolaylaştırdı. Esasen Eyüp böyle sıkışık bir müdafaa ile Güneşin netice almasına mâni olmak ve imkânını bulursa ânî ve münferid hücumlarla gol yapmak sistemini tutmuştu. Güneş muhacimleri bu taktiği bozmağa muvaffak olamadıkları için gol çıkaramadılar.

Oyunun bitmesine dört dakika kala Güneş sağ içi yüzde doksan bir gollü, galibiyet golünü, beceriksizce bir hareketle kaçırdı. Sayısız olarak biten bu oyunda Güneş müdafaasile Eyüplüleri güzel oyunlarından dolayı tebrik etmek ve Güneş mühacimlerini bu takdirden hariç bırakmak lâzımdır.

GALATASARAY - HİLÂL

Galatasarayın Hilâlle yaptığı ikinci maçta, sarı kırmızılılar çok hâkim oynadılar ve Gündüzün dört, Danyal, Haşim ve Necdetin birer golile maçı 7 - 0 kazandılar.

ANADOLU - SÜLEYMANİYE

Fenerbahçe stadında yapılan maçların birincisi Anadolu ve Süleymaniye takımları arasında oynandı. Süleymaniyenin geçen hafta Galatasarayın karşısında tam takımla çıkmasına mukabil dün maça sekiz kişi ile başlaması Anadolu için büyük bir avantaj oldu. Bu vesile ile söyliyelim ki birinci küme takımlarının böyle sekiz, dokuz kişi ile sahaya çıkması hiç te memnun olmağa değecek bir şey değildir.

Anadolulular, tek müdafile oynıyan Süleymaniye müdafaasını sık sık ve kolaylıkla aşarak beş gol çıkardılar ve hiç gol yemeden maçı 5 - 0 kazandılar.

VEFA - TOPKAPI

İkinci maç Vefa - Topkapı takımları arasında yapıldı. Bu oyun daha hararetli ve enteresan oldu. Topkapıdan Haydar ve Salâhaddinin yaptığı birer golle Vefalılar, Muhteşemin dört, Mustafa ve Hüseyinin birer golile mukabele ederek mçı 6 - 2 kazandılar.

Topkapının bu mağlûbiyeti geçen hafta sekizinci vaziyette olan Beykozun altıncılığa çıkmasına, Topkapının da yedinciliğe düşmesine vesile oldu.

BEYKOZ 8 - İSTANBULSPOR 0 (2-0)

Büyük maçtan evvel İstanbulspor - Beykoz karşılaştılar - İstanbulspor takımında eski oyunculardan Samih Enver yer almıştı. Beykoz tam kadrosile oynıyordu.

Beykozlular daha ilk dakikadan itibaren hâkimiyeti ellerine aldılar ve arka arkaya 5 gol kaydettiler. İkinci devre de tamamen Beykozun hâkimiyeti altında geçti ve 3 gol daha kaydeden sarı siyahlılar maçı 8 - 0 gibi büyük bir farkla kazandılar.

Birinci küme A takımlarının vaziyeti

	Maç	Kazanç	Berabere	Kayıp	Attığı	Yediği	Puan
Fenerbahçe	4	4	—	—	18	0	12
Güneş	4	3	1	—	16	1	11
Galatasaray	4	3	—	1	14	3	10
Beşiktaş	4	3	—	1	8	5	10
Eyüp	4	2	1	1	7	4	9
Beykoz	4	2	—	2	12	10	8
Topkapı	4	2	—	2	12	16	8
Vefa	4	1	1	2	8	15	7
Anadolu	4	1	—	3	7	9	6
Süleymaniye	4	1	—	3	4	11	6
İst. Spor	4	—	1	3	7	21	5
Hilâl	4	—	—	4	2	20	4

Her akşam bir hikâye

Bitti.. herşey bitti!.

Günlerden cumartesi idi. Nail bugün erkenden dairesinden geldi. Fazilet de hazırlandı. Karı koca evvelâ sinemaya gidecekler, gece de bir barda şöyle birkaç saat eğleneceklerdi.

Birdenbire kapı çalındı. Nail:

— Eyvah.. dedi, misafir.. oldu mu olanlar? Şimdi sinemaya filân gidemiyeceğiz.. haftada bir gün eğlenmek isteriz, olmaz... Muhakkak bizim aziz ahbaplar.. ya Şekip, ya karısı Nuriyedir.

Hizmetçi kapıyı açtı. Gelen hakikaten Nuriye idi.

— Aman ben ne bedbaht karıyım... diye kendisini içeri attı. Naille Fazilet derhal işi anladılar. Muhakkak Nuriye gene kocasile kavga etmişti. Çünkü Şekiple Nuriye hiç geçinemezlerdi. Ne zaman kavga etseler hemen kendilerini Naille Faziletin evine atarlardı...

Fazilet sordu:

— Ne oldu kardeşim....

Nuriye:

— Ne olacak? dedi, daha ne olsun.. gene saçsaça, başbaşa kavga ettik... Ah ne bedbaht bir kadınım ben..

Diyerek kendisini divanın üzerine attı. Naille Fazilet onların bu bitip tükenmez kavgalarına o kadar alışmışlardı ki bu habere hiç şaşmadılar. Yalnız biribirlerine «bizim sinema ne olacak?» gibi baktılar.

Nuriye:

— Ay çocuklar.. dedi, öyle put gibi karşımda durmayınız.. beni teselli edin biraz...

Karı koca ne söyliyeceklerini bilmiyorlardı. Faziletin gözleri saatte idi. Sinema vakti yaklaşmıştı. Pola Negrinin görmek istediği çok güzel bir filmi vardı. Ancak otomobille giderlerse sinemaya yetişebilirlerdi. Fazilet:

— Nuriye, dedi, haydi seni otomobille sinemaya götürelim.. belki biraz avunursun.. sinirlerin geçer... Olmaz mı?

Nuriye:

— Peki. dedi.

Kalktı, hep birden otomobile atlayıp sinemaya gittiler. Gece de hep birlikte bara gittiler. Eğlendiler. Nuriye kocasile kavgasını tamamile unuttu.

Ertesi günü akşam üstü gene Nailin evinin kapısı hızla çalındı. Bu sefer gelen Nuriyenin kocası Şekipti. Şekip canı sıkılmış bir halde:

— Bitti.. dedi, artık Nuriye ile aramızda bir şey kalmadı... Ayrılıyoruz.. of, of ne kadar derdliyim... Kendimi nasıl avutacağımı bilmiyorum.. kuzum Nail şuradan biraz rakı alıdırtıver. Biraz siyah havyar ve saire... Ne yapayım? Başka türlü derdimi unutamıyacağım.

Rakılar, havyarlar alındı. Ne yaparsınız?. Aziz ahbabın derdini unutması lâzımdı.

Şekip geç vakit evine döndü. Ertesi gece Fazilet Naile:

— Aman, diyordu, bu gece kimse gelmese de rahat rahat başbaşa evimizde otursak...

Sen misin bunu söyliyen?.. Kapı yıkılırcasına çalınmağa başladı. Açtılar.. gelen Nuriye idi.

Nuriye içeri girer girmez kendi kendine hitap ederek:

— Ah derdli Nuriye.. ah derdli Nuriye sen bugünleri de görecek mi idin? Ah bahtsız Nuriye.. diye döğünmeğe başladı.

Gene sordular:

— Ne oldu Nuriye?.

— Ne olacak? Daha ne olsun... O kocam olacak herifin yaptıklarını bir anlatsam, bir anlatsam...

Artık ne Nailin, ne Faziletin bu bitip tükenmez kavga hikâyelerini dinlemeğe tahammülleri yoktu. Lâkin nezaket icabı dinler gibi davrandılar..

Nuriye her zaman sinirlendiği vakit yaptığı gibi birkaç kere geyirdikten sonra:

— Sinirimden evde duramadım. Eğer bu gece beni avutacak bir şey olmazsa gözlerime uykular girmez a dostlar... Bu gece operette iyi bir şey oynuyormuş... Aman Hazımla Vasfıyı biraz görüp de güleyim.. başka türlü avunamıyacağım... Haydi çocuklar beni tiyatroya götürün...

Karı koca kalktılar.. ne yaparsınız? Aziz ahbap, avutmak lâzım...

Fakat günler geçiyor. Bu müthiş kavga devam ediyor.. ve her fırtınalı kavgadan sonra kabak Naille Faziletin kafasında patıyordu.

Her kavgadan sonra Nuriyeyi ya sinemaya, ya tiyatroya götürmeğe, Şekibe en nadide mezelerle rakı sofrası hazırlamağa ve kendisini barda eğlendirmeye mecbur oluyorlardı.

Nihayet bu işe dayanamıyacaklarını anladılar... Zaten yaz da gelmişti. Sayfiyeye gittiler.

Artık bu bitip tükenmez kavgadan da, bu kavganın keselerine dokunan zararlarından da kurtulduklarını sanıyorlardı. Lâkin ne gezer.. taşındıklarının ilk haftası Nuriye alı al moru mor geldi:

— Bitti.. her şey bitti. Artık tamamile ayrıldık. diyerek kendini içeri attı... O gece kaldı... Ertesi günü, daha ertesi günü, hattâ daha ertesi haftası hiç evine dönmeğe niyeti yoktu. Rahattı, işleri hizmetçi ile Fazilet görüyordu.

Fazilet arasıra:

— Nuriyeciğim.. gidip kocanı görsen.. dese.. Nuirye:

— Rica ederim.. bana ondan bahsetme.. şeytan görsün onun yüzünü.. diye küplere biniyordu.

Nihayet bir ay sonra Nuriye İstanbula döndü. Lâkin aradan iki gün geçince Şekip damladı:

— Bitti.. herşey bitti.. diyordu.. Nuriye ile aramızda birşey kalmadı. Artık ben o eve gidemem..

Ertesi gün, daha ertesi gün Şekip hep sayfiyede idi. Kederinden, derdinden her gün Naile bahçedeki çardakta rakı sofrası hazırlatıyordu. Naili bile rakıya alıştırmıştı. Nail:

— Şekip gidip karını bir görsen.. dese:

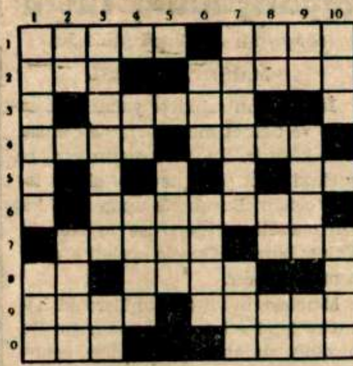
— Rica ederim.. bana ondan bahsetme.. şeytan görsün onun yüzünü diyordu.

Şekip Sayfiyede tamam bir ay kaldı. Bir ay sonra çat kapı Nuriye...

Şekiple Nuriye hâlâ ayrılmadılar amma Nail ile Faziletin hayatlarında ne rahat ne de huzur kalmıştı. Zannederim onlar ayrılıyorlar..

(Bir yıldız)

BULMACAMIZ

Soldan sağa:

1 — Aksırtan (5) Motörlü mavna (4)
2 — Cefa (3) Mümkün (5)
3 — Sınırlarımız içindeki toprak (5)
4 — Av köpeği (4) Haysiyet (4)
5 — Boy değil (2)
6 — Lâtin dili (7)
7 — Kiyafet (5) Göz rengi (3)
8 — Hayâ (2) Cerahat (4)
9 — Yemek (4) Zarar (5)
10 — Üst değil (3) Cübbe yeleği (4)

Yukardan aşağı:

1 — Ney çalan (6) Cet (3)
2 — Çiğne (2) İmparator (4)
3 — Biçare (7) Beygir (2)
4 — Sanat (2) Bilgin (4)
5 — Koku (4)
6 — Boşluk, karışıklık (3) Çift doğan (4)
7 — Ses veren (6) Mısırda nehir (3)
8 — Su (2) Saklanbaç nidası (2) Nida (2)
9 — Edat (2) Doğru - fransızca (4) Beygir (2)
10 — Bir isim (3) Bizi aksettiren (4)

GEÇEN BULMACANIN HALLİ

Soldan sağa: 1- Fincan - Lâf 2- An - Aralık 3- Emine - An 4 - İstif - Kira 5- Re - Temel 6- De - Zül 7- Damacana 8- Talaş - Ma 9- Rab - Ta 10 - Eleman - Kan.

Yukardan aşağı: 1- Fakir - Ne 2- İn - Sedat 3- Et - Emare 4- Camit - Alem 5- Arife - Caba 6- Nan - Maaş 7- Leke 8- Lı - İlzam 9- Akar - Ata 10- Nazlı - An.

Radyo

23 Teşrinisani 936 Pazartesi

İstanbul — Öğle neşriyatı: 12,30: Plâkla Türk musikisi, 12,,50: Havadis, 13,05: Plâkla hafif müzik, 13,25-14: Muhtelif plâk neşriyatı.

Akşam neşriyatı: 18,30: Plâkla dans musikisi, 19,30: Çocuklara masal: İ. Galip tarafından, 20: Rifat ve arkadaşları tarafından Türk musikisi ve halk şarkıları, 20,30: Müzeyyen ve arkadaşları tarafından Türk musikisi ve halk şarkıları, 21: Orkestra: 1 - Suppe: (Güzel Galata) uvertür. 2 - Tchaikowsky: (Divertimente). 3 - Jensen: (Serenat). 4 - Gabriel Dubont - Anter - operasından (Gelin alayı ve dans havası). 5 - Tagliaferi: (Amore Canta) İtalyan şarkısı. 6 - Buzzi Peccia: (Lolita). 22: Plâkla sololar, 22,30: Ajans ve borsa haberleri, 23: Son.

24 Teşrinisani 1936 Salı

İstanbul — Öğle neşriyatı: 12,30 Plâkla Türk musikisi. 12,50 Havadis. 13,5 Plâkla hafif müzik. 13,25 - 14 Muhtelif plâk neşriyatı.

Akşam neşriyatı: 18,30 Plâkla dans musikisi, 19,30 Konferenas: Doktor İbrahim Zati tarafından, 20 Vedia Riza ve arkadaşları tarafından Türk musikisi ve halk şarkıları, 20,30 Türk musiki heyeti, 21 Şehir tiyatrosu artistlerinden Bedia, Vasfi Riza ve Hazım tarafından stüdyo orkestrası refakatile (Deli Dolo) operetinden bir sahne, 21,30 Orkestra, 1- Weber: (Preciosa) uvertür, 2- Ziehrer: (Dağ çocukları) vals. 3- J. Brahms: (Faminör Sonatından Andante, 4- Dvorak: (Slav dansı No. 4), 5- Alfred Granfeld: (Gavotte), 22 Plâkla sololar, 22,30 Ajans ve borsa haberleri, 23 Son.

AKŞAM
Abone Ücretleri

	Türkiye	Ecnebi
SENELİK	1400 kuruş	2700 kuruş
6 AYLIK	750 »	1450 »
3 AYLIK	400 »	800 »
1 AYLIK	150 »	—

Posta ittihadına dahil olmayan ecnebi memleketler: Seneliği 3600, altı aylığı 1900, üç aylığı 1000 kuruştur.

Adres tebdili için yirmi beş kuruşluk pul göndermek lâzımdır.

Ramazan 8 — Ruzu Kasım 16

S.	İmsak	Güneş	Öğle	İkindi	Akşam	Yatsı
E.	12,29	2,12	7,15	9,45	12,00	1,36
Va.	5,13	6,57	12,01	14,30	16,45	18,22

İdarehane: Babıâli civarı Acımusluk Sok. No. 13

Nöbetçi eczaneler

Bu akşam nöbetçi eczaneler şunlardır:

Şişli: Osmanbeyde Şark Merkez, Taksim: İstiklâl caddesinde Kemal Rebul, Beyoğlu: Tünelde Matkoviç, Yüksekkaldırımda Venikopulo, Galatada: Topçular caddesinde Sporidis, Kasımpaşa: Müeyyed, Hasköy: Aseo, Eminönü: Salih Necati, Heybeliada: Halk, Büyükada: Halk, Fatih: Şehzadebaşında Asaf, Karagümrük: Ahmed Suad, Bakırköy: Merkez, Sarıyer: Nuri, Tarabya, Yeniköy, Emirgân, Rumelihisarındaki eczaneler, Aksaray: Etem Pertev, Beşiktaş: Nail, Kadıköy: Pazaryolunda Rifat Muhtar, Modada Alâeddin, Üsküdar: İttihad, Fener: Emilyadi, Beyazıd: Kumkapıda Belkis, Küçükpazar: Hasan Hulûsi, Samatya: Çula, Alemdar: Ankara caddesinde Eşref Neşet, Şehremini: Topkapıda Nâzım.

KEMAL REİSİN İSPANYA DÖNÜŞÜ

Yazan: İSKENDER F. SERTELLİ — No 24

GİZLİ TOPLANTILARDA NELER KONUŞULDU?

Yusuf Hayyatla hoca Yahya Nasip yavaş yavaş konuşuyor:

— Kurtabadan buraya gelişimin bir sebebi var: Oradaki müslümanlar kuvvetli bir ordu hazırladılar.. İspanyolların üzerine yürüyecekler. Buradan da millî kuvvetlerle bir fırka teşkil edip huruç hareketi yapılacak olursa, düşmanın muhasara ordusu iki kuvvet arasında kalır.. perişan olur.. Garnata da muhasaradan kurtulmuş olur.

— Mükemmel bir fikir... Eğer Kurtabalılar düşman üzerine yürüyebilirlerse, biz de buradan bir huruç hareketi yapmağa umarım ki, muvaffak oluruz.

— Bu gece valide sultan da gelecek mi?.

Yusuf Hayyat birdenbire şaşaladı:

— Sitti Ayşe sarayından dışarıya çıkmaz.. onun burada işi ne?.

Yusuf, valide sultanın kendi evine gelip gittiğini saklamağa mecburdu.. bunu mühim bir sır gibi yalnız kendi biliyordu.

Hoca Yahya güldü:

— Ben İspanyol casusu mıyım? Bunu benden niçin saklıyorsun?. Valide sultan buraya gelince, konuştuğumuz ve kararlaştırdığımız huruç hareketinde onun da yardımını istiyeceğiz..

Yahya Nasip kaşlarını çatarak birdenbire ciddileşti:

— Biz Kurtabada en ziyade ona güveniyorduk. Millî kuvvetlerin başına Sitti Ayşe gibi bir kadın geçerse, böyle bir kuvvetin önünde kim durabilir? Zaten İspanyolların da bütün endişesi bu değil mi? Valide sultan olmasaydı, Endülüs çoktan yıkılıp giderdi.

Yusuf Hayyat önüne bakarak cevap verdi:

— Doğru söylüyorsun, şeyhim! Eğer o başımızda bulunmazsa, biz de bu davadan çoktan vaz geçerdik. Çünkü, her adımda bin bir zorlukla karşılaşan Endülüs mücahidleri de artık usandılar. Açlık, yoksulluk, işsizlik ve sonu gelmeyen bir intizar.. bu iztıraplara, bu açlığa kim tahammül edebilir?.

Yahya Nasibin gözleri ışıldadı:

— O halde bu konuşmamızdan valde sultanı da haberdar etmeliyiz. Acaba bu kararımıza o da iştirak edecek mi?.

— Memleketin istilâdan ve milletin esaretten kurtulması için verdiğimiz bütün kararları tereddüdsüz kabul eder. Bunu da şüphesiz ki, kabul edecektir. Zaten Sitti Ayşenin son günlerde oğlu ile arası çok gerginleşti. Bu fırsatı şüphe yok ki, kaçırmak istemiyecektir.

O gece sultanın devriyeleri sokaklarda dolaşıyordu. Sitti Ayşe, Yusufun evine gidememişti.

Yusuf:

— Bu geceki kararımızı ben yarın gidip kendisine söylerim.

Dedi. Sabaha karşı dağıldılar.

Hoca Yahya Nasip valde sultanı güçlükle ödürebileceğini anlmıştı. Fakat, Garnataya gelmekten maksad Endülüsün yıkılmasını kolaylaştırmak değil miydi? İşte Yahya Nasip bunu temin ediyordu. Mücahidleri aldatarak bir huruc hareketi yapmağa sevketmesi, Endülüsün biran evvel yıkılmasına yardım edecekti. Düşman ilk önce kaçıyormuş gibi görünerek mücahidleri içeriye çekecek.. sonra üç cepheden birden saldırarak Endülüs fedailerini çevirip kolayca şehre girecek lerdi.

Hoca Yahya bu plânı tatbike muvaffak olursa, bu, Sitti Ayşenin ölümünü temin etmekten daha mühim ve şerefli bir iş olacaktı. Zaten bu kargaşalık arasında valde sultanı öldürmek de kolaylaşacak ve hoca Yahya bu işi görmeyi de ihmal etmiyecekti.

* * *

BİR BOHÇANIN İÇİNDEN ÇIKAN BAŞ

Ertesi sabah.. Yusuf Hayyatın arkadaşları henüz yeni dağılmışlardı.

Güneş yükseldikten sonra sokakta dolaşmalar artınca, Yusuf da evden çıkacak, doğruca saraya gidecekti.

Yusufun sarayda kuvvetli bir eli vardı: Karısı Hacer, valde sultanın hizmetinde bulunuyordu. Hacer akıllı bir kadındı.. Sitti Ayşenin çok işine yarardı. Yusuf, saraya gidince karısı vasıtasile, arkadaşlarının verdiği karardan valde sultanı haberdar edecekti.

Fakat, her zaman evdeki hesap çarşıya uyar mı?.

Yusuf sokak kapısını açar açmaz ayağına bir bohça takıldı.

— Bu da ne?!.

Bohçanın kenarında pıhtılaşmış kan lekeleri vardı. Yusuf korkarak geriye çekildi.. ve etrafına bakınarak -kendisini kimsenin görmediğini anlayınca- kanlı bohçayı içeriye çekti.

Yusuf tereddüd ve heyecan içinde titriyordu. Acaba bohçanın içinde ne var?.

Zihnini kurcalayan bin türlü şüphe ve tereddüdle bohçayı açtı.

İşte Yusufu çıldırtan bir facia:

Yusuf bohçanın içinde kesik bir kadın başı görmüştü..

Bohçayı yere bırakarak gözlerini açtı:

— Hacer.. Hacer..

Kanlı bohçanın içindeki baş, Yusufun karısının başıydı.

Yusuf yumruklarını sıkarak haykırmağa başladı:

— Seni düşmanlarım kestiler, değil mi Hacer?. Söyle.. bana bir tek söz söyle.. seni boynundan vuran kimdir?.

Kesik baş konuşur mu hiç?!.

Yusuf karısının kanlı alnından öpüyordu. Hacerin gözleri ölürken açık kalmıştı.. hâlâ açıktı ve kocasına konuşacak cevap verecek gibi bakıyordu.

Yusuf o güne kadar millî gayelerinin tahakkuku için yürüdüğü yolda kendisine engel olanlara karşı silâh kullanmayı düşünmemişti.

Bu kanlı hâdise Yusufun beynini alt üst etmiş.. düşmanlarına o sabahtan itibaren ayni şekilde mukabele etmeğe karar vermişti.

Bohçayı örttü.. ağlayarak kapıya döndü. Belliydi ki, Haceri sultanın adamları öldürmüştü. Ve kendisine bir tehdid olmak üzere başını kesip kapısına bırakmışlardı. Demek ki, Yusuf şiddetle takip ediliyordu.

(Arkası var)

Müthiş bir intikam

Kıskanç bir koca rakibini nasıl öldürdü?

Madam Tomas diyor ki: "Kocam otomobilde tabancasını dostumun göğsüne dayayarak tetiği çekti ve onu öldürdü

Tomas, karısının aşıkını nasıl öldürdü

Amerikada müthiş bir aile faciası olmuş kıskanç bir koca karısının gözleri önünde rakibini tabanca kurşunile öldürmüş, zevcesini öldürmek isterken, alnına isabet eden bir kurşunla kendisi de ölmüştür.

Mucize kabilinden olarak ölümden kurtulan madam Tomas, kendisile görüşen gazetecilere bu facia hakkında şu tafsilâtı vermiştir:

— Yedi sene evvel Tomasla tanıştım. Birbirimizi çıldırasıya sevdik ve evlendik. Ben bir moda mağazasında menkenlik yapıyordum. Kocam da bir hastanede hademelik vazifesini görüyordu. İlk zamanlar, mesud ve sakin bir hayat geçirdik. Kazancımız, bizi ferih ve fahur geçindirmeğe kifayet ediyordu. İzdivacımızdan üç sene geçtikten sonra kocamın bana karşı vaziyet ve muamelesi değişti, hiç yoktan kavga çıkarmağa, beni paylamağa ve hattâ ölümle tehdide başladı.

Bu şartlar altında, ilk aşkımız yavaş yavaş söndü. Bir kaç defa birbirimizden ayrılmağa karar verdik. Ben, evden çıkıp gideceğim zamanlar, kocam önüme geçiyor, çıkıp gitmeme mani oluyor, sonra da gene eski fena muamelelerine daha büyük bir şiddetle devam ediyordu.

Bu haller tekerrür edince, bir gün evden çıkıp başka bir yere yerleştim. Bir arkadaşa, bir dosta ihtiyacım vardı. Bu arkadaş da kocamın dostlarından Snidler namında bir tanıdığı idi. Snidler de ilk zevcesinden ayrılmış idi. O da benimle aynı vaziyette bulunuyordu.

Binaenaleyh yekdiğerimizi teselliye muhtaç idik. Ara sıra otomobille de gezintiye çıkıyorduk. Son defa Snidler ile gene otomobille gezintiye çıktık.

Tam otomobilden ineceğimiz sırada kocam göründü. Ben otomobilin penceresini derhal kapadım, fakat o, Snidlerin bulunduğu tarafa döndü:

— Sizinle görüşmek istiyorum. Söyliyeceğim şey gizlidir. Kimsenin bizi görmesini ve işitmesini istemem. Başka bir tarafa otomobili sürün dedi.

Bu talebini reddettik. Kocam beni tehdid etmiş olduğu tabancasını çekti. Snidlerin böğrüne dayadı ve direksiyonu ona bırakmasını emretti. Snidler itaat etmekten başka bir şey

Facianın kahramanı Madam Tomas

yapacak vaziyette değildi. Bir elinde tabancasını tutar öbür elile de direksiyonu idare ederken geçirdiğimiz korkunç dakikaları hiç bir zaman unutamıyacağım.

Snidlerin kocamaın elinden tabancayı kapacağını zannediyordum. Fakat Snidler buna teşebbüs bile etmedi! Kocam otomobili şehir haricine sürmeğe başlayınca ben korkmağa başladım doğrusu!

Geri dönmemiz için israr ettim.

— Sus yoksa kurşunu yersin, diye bağırdı.

Ben sustum. Fakat zavallı Snidler kocamın ne kıratta bir adam olduğunu bilmiyordu.

Kocam, birdenbire otomobili durdurdu:

— Haydi hep beraber inelim diye bağırdı. Ve birdenbire tabancayı Snidlerin böğrüne dayadı ve bir kurşun sesi işitildi. Snidler kurşunu yedikten sonra yerinden bile kımıldamadı.

Kocamın eline sarılarak tabancayı kapmak istedim. Aramızda bir mücadele oldu. Tabanca birdenbire patladı. Çıkan kurşun kocamın alnına saplanmış ve kendisini cansız olarak yere sermişti.

Ispanyadaki facia

(Baştarafı dördüncü sahifede)

MAİŞET SEVİYESİ

İspanyanın sahillere yakın olan sanayi ve ticaret merkezlerinde nufusu mütekâsiftir. Bu merkezlerin yanı başındaki arka yerlerde dahi ziraat fena değildir. Buralarda aşağı sınıf halkın maişeti mütevazi ise de sabittir. Yalnız bundan Golicio eyaleti sevahili müstesnadır.

Memleketin içi ise sahillerdeki hayat seviyesine taban tabana zıttır. Bu havalide ziraat mütekâsif değil genіştir. Başlıca mahsulü buğday, çavdar ve zeytindir.

Yüksek gümrük tarifelerinin himayesi ile buğday ziraati haddinden fazla genişletilmişti. Cihan buhranı dolayısile buğday fiatlerinin düşmesi İspanyanın ziraatine çok ağır darbeler indirmiştir. Bir zaman dahildeki fiat cihan piyasasının üç misline çıkmış ve hükûmet satılmıyan stokları sarfetmekte çok zorluk çekerek 1935 de ziraati tahdid etmek mecburiyetinde kalmıştı.

İspanyadaki halkın büyük ekseriyetini maişet darlığına sevkeden başlıca sebep memleketin ortasındaki ziraat yerlerinin büyük malikâneler halinde bulunmasıdır. Sahillere nazaran nufusun kesafeti onda bir derecesinde bulunan halk yersiz yurtsuz olup büyük çilfliklerde gayet ucuz ücretle işçilik yaparlar.

Bunların arasında işsizlik müdhiş bir haldedir. Çünkü ziraat işçiliği muayyen mevsimlere münhasır bulunduğundan yersiz köylü senenin ancak 120 ilâ 150 günü gündelik alabiliyor. Gündeliklerde çok aşağıdır. Bizim paramızla otuz kuruşu aslâ tecavüz etmez.

Bu hal Endülüs, Estremadora, Kastil ve Aragon eyaletlerinde umumîdir. Zengin çiflik sahipleri saray gibi muhteşem binalarda yaşarlar. Halkın çoğu ise kulübelerde ve hattâ toprağın içinde oyulmuş mağaralarda yaşarlar.

İspanyadaki sefaletin bir sebebi de su kıtlığıdır. Barseloneden başlayıp Huesca ve Leondan geçerek Huelvada nihayet bulan mefruz hattın şark ve cenubundaki bütün erazi susuzdur. Araplar mevcud suları muhafaza ve idare ve tevzi için mükemmel nizamlar koymuşlardı. Sonradan bu usulleri İspanyollar bırakmışlardır.

HASTALIĞIN ÇARESİ

Ancak 1879 senesinde bütün suları mahalli idarelere veren bir kanun yapılmıştır. Lâkin gene susuzluk meselesi halledilmemiştir.

İhtilâller beşerî ihtiyaçlar ile beşerî sefaletin birleşmesi mahsulü olduğuna bir yeni misalde İspanyadaki karışıklıklardır. İspanya hâdiseleri münhasiran iktisadî sebep ve tabirlerle tefsir ve ifade olunabilir.

Memleketin ihracat eşyasının üçte ikisini teşkil eden ziraat istihsalâtının ihracı gerek kemmiyet gerek keyfiyet itibarile son derece azalmış olması, hariçteki muhacirlerden memlekete para gelmemesi, paranın sukutu sermayenin kaçmasına yol açmış ve yüksek tarifelere ve nafia işlerine rağmen işsizliğin artması İspanyol milletinin zaten bozuk olan iktisadî vaziyetini berbat etmiştir.

İş başına geçecek ne sağ ne de sol cenah partileri ve zümreleri siyasî tedbirlerle İspanyanın iktisadî cihetten inkişafı geri kalmasından tevellüd eden uzvî hastalığı tedavi edemiyecektir. Bütün hastalığın ve içtimai rahatsızlık ve hareketin sebebi az istihlâktir. Bunun sebepleri bertaraf edilmedikçe İspanya huzur ve sükûne kavuşamıyacaktır. F.

İstanbul belediyesi ilânları

Senelik muhammen kirası 360 lira olan Kerestecilerde Sarıdemir mahallesinin Keresteciler caddesi Ayazmakapısı sokağında 65-67-69 No. lu arsa teslim tarihinden itibaren 937 veya 938-939 seneleri Mayıs sonuna kadar kiraya verilmek üzere açık arttırmaya konulmuştur. Şartnamesi levazım müdürlüğünde görülebilir. İstekliler 27 liralık ilk teminat makbuz veya mektubile beraber 24/11/936 salı günü saat 14 de daimî encümende bulunmalıdırlar. (B.) (2794)

Kültür Bakanlığından:

1936-1937 ders yılı lise ve fen ve edebiyat kolları yazılı ve sözlü olgunluk sınavları Haziran ve Eylül devrelerinde girecek olanlara muhtelif ders gruplarının aşağıda yazılı kısımlarından sorular sorulacaktır.

1 — Lise Fen kolundan olgunluğa gireceklere:

1 — Fizik - Kimya grubu:

A — Fizikten lise ikinci sınıfta okutulan elektrik bahsi,

Bu bahse aid tecrübe ve meseleler.

Lise üçüncü sınıfta okutulan programa göre mihanikî fizik ve termodinamik bahisleri, bu bahislere aid tecrübe ve meseleler.

B — Kimyadan lise birinci ve üçüncü sınıflarda okutulan bahisler ve bunlara aid meseleler, lise üçüncü sınıfta yapılan lâboratuvar mesaisine aid sorular.

2 — Riyaziye grubu: Bütün cebir, müsellesat, tersimî ve terkimî hendese.

3 — Tabiiye grubu: İnsan anatomi ve fizyolojisine giren bütün bahisler.

II — Lise edebiyat kolundan olgunluğa gireceklere:

1 — Tarih - Coğrafya grubu:

A — Tarihten: Liselerde okunan tarihin üçüncü ve dördüncü cildindeki bahisler.

B — Coğrafyadan: Türkiye, Bulgaristan, Yunanistan, İtalya, İran coğrafyasına aid bahisler.

2 — Edebiyat tarihi: Tanzimat ve ondan sonraki devirler Türk edebiyatı tarihi.

3 — Felsefe ve içtimaiyat grubu: Lise ikinci ve üçüncü sınıflarında gösterilen bütün bahisler. (1763) (2985)

İstanbul Kahveci, Kıraathaneci ve Mevaddı Küuliye Satmıyan Gazinocu ve Müstahdemini Cemiyetinden:

Çalışma müddetini bitiren Cemiyet idare heyetinin tecdidi için24/11/936 Salı günü seçim yapılacaktır. Cemiyet âzalarının seçim günü saat ondan on altıya kadar Bahçekapı Dördüncü Vakıf hanının asma katındaki Cemiyet merkezine hüviyet cüzdanlarile birlikte gelerek reylerini kullanması bildirilir.

Deniz Levazım Satınalma Komisyonu ilânları

M. M. Vekâleti Deniz Merkez satınalma komisyonundan:

6/11/936 günü kapalı zarfla yapılan münakasasında talibi çıkmayan 300 ton Dizel Mayi mahruku, bu defa pazarlıkla satın alınacağından isteklilerin şartnamesini görmek üzere hergün ve pazarlığa girmek üzere 10/12/936 perşembe günü saat 14 de 1575 liralık teminatları ile M. M. Vekâleti binasında komisyonumuza müracaatları. (3126)

Maliye Vekâletinden:

Cinsi	Miktarı	Tahmin olunan bedeli. Lira Ku.	Muvakkat teminat Lira Ku.
Yazıldıktan sonra siyah olan mürekkep	10,000 Kilosu bir litrelik.	5600 00	420 00
	2,500 kilosu yarım litrelik		
	750 kilosu çeyrek litrelik.		
	Olmak üzere «13250» Kilo.		
Dolma kalem mürekkebi	3,000 şişe	360 00	28 00
İstampa mürekkebi	10,000 »	700 00	52 50
35 Gramlık kola	10,000 Kutusu 150 gramlık	4500 00	337 50
	6,000 Kutusu 75 gramlık		
	Olmak üzere «16,000» kutu		
İstampa	12,000 Adet 2 No.	2190 00	164 25
	3,000 » 3 No.		
	Olmak üzere «15,000» adet		
Ağaç yazı takımı	500 Adet	1300 00	97 50
» Tampon	1500 »	225 00	16 88

1 — Yukarıda cinsleri yazılı yedi kalem kırtasiye levazımı kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuştur. Bunlara aid şartnameler Ankarada Kırtasiye Müdürlüğünden, İstanbulda Dolmabahçe Kırtasiye deposundan alınacaktır.

2 — Eksiltme 4/12/936 tarihine müsadif cuma günü saat 14 de Ankarada Yenişehir Lozan meydanında Kırtasiye müdürlüğünde müteşekkil komisyonda yapılacaktır.

3 — Eksiltmeye ayrı ayrı veya hepsine birden iştirak edecek İsteklilerin hizalarında gösterilen kıymette teminat mektupları ile birlikte komisyona müracaat etmeleri. (1774) (2988)

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum İdaresi İlânları

Muhammen bedeli (51904) lira olan muhtelif cins küçük yol malzemesi 4/1/937 pazartesi günü saat 15,30 da kapalı zarf usulü ile Ankarada İdare binasında satın alınacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin (3845) lira 20 kuruşluk muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikaları, resmî gazetenin 7/5/936 gün ve 3297 numaralı nüshasında intişar etmiş olan talimatname dairesinde alınmış vesika ve tekliflerini aynı gün saat 14,30 a kadar komisyon reisliğine vermeleri lâzımdır.

Şartnameler (259) kuruşa Ankara ve Haydarpaşa veznelerinde satılmaktadır.. (3029)

★

Muhammen bedellerile miktar ve vasıfları aşağıda yazılı (5) gurup malzeme her gurup ayrı ayrı ihale edilmek üzere 7/XII/936 pazartesi günü saat 10 da Haydarpaşada I inci işletme komisyonu tarafından açık eksiltme ile satın alınacaktır.

İsteklilerin malzeme hizalarında yazılı muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikaları ve kanunun 4 üncü maddesi mucibince işe girmeye manii kanunî bulunmadığına dair beyanname vermeleri lâzımdır. Bu işlere ait şartnameler komisyondan parasız olarak verilmektedir.

1 — 174 adet demir levha 7X1500 X 3000 ve 3 X 2000 X 1000 eb'adında muhammen bedeli 1312 lira 8 kuruş ve muvakkat teminatı 98 lira 50 kuruştur.

2 — 500 Kg. Bakır çıplak tel (10 ve 6 m/m2) muhammen bedeli 450 lira ve muvakkat teminatı 33 lira 75 kuruştur.

3 — 10 adet Lito taşı muhammen bedeli 950 lira ve muvakkat teminatı 71 lira 25 kuruştur.

4 — 100 adet meşe azmanı 3,3 X 0,30 X 0,30 muhammen bedeli 1069 lira 20 kuruş ve muvakkat teminatı 80 lira 19 kuruştur.

5 — 1220 adet muhtelif eb'atta dahilen tazyik vidalı su musluğu ile tevkif musluğu muhammen bedeli 649 lira 70 kuruş ve muvakkat teminatı 48 lira 75 kuruştur. (3028)

★

Muhammen bedeli 36742,50 lira olan Degirmişaz ve Tavşanlı mıntakası ocakları mahsulâtından 8165 ton Linyit kömürü 9/12/936 çarşamba günü saat 15,30 da Pazarlıkla Ankarada idare binasında satın alınacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin 2755,69 liralık muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikaları, Resmi gazetenin 7/5/936 G. 3297 No. lu nüshasında intişar etmiş olan talimatname dairesinde alınmış vesika ve tekliflerini ayni gün saat 14,30 a kadar komisyon reisliğine vermeleri lâzımdır.

Şartnameler 184 kuruşa Ankara ve Haydarpaşa veznelerinde satılmaktadır. (3138)

Edirne Kültür Direktörlüğünden:

Cinsi ve evsafı	Miktarı metre mr.	Tahmin Tutarı	Teminatı Lira	Tarihi
DLW Extra Walton Ca. 2, 2 mm. ayar ve evsafında (Linoleum) olacaktır. 40 lık mukavva ile mukavvalanarak döşenecektir. Linoleumun ek yerleri soğuk tutkalla tutkallanacak, ve faslı müştereklerde hiç aralık kalmıyacaktır.	827,50	2000 Lr.	150 Lr.	27/11/936 cuma günü saat 14 de Kültür Direktörlüğünde.

Linoleum açık düz renkte ve okuldaki nümunesinin ayar ve evsafında olacaktır. Döşenen sathın bütün kenarlarına 25X25 maktaında ve bir tarafı yuvarlak çıta ile çevrilecektir.

Nümune ve şartnamesi okuldadır.

Edirne Sanat okulu için alınacak olan cins ve evsaf ve miktarı yukarıda yazılı olan ,Linoleum) 11/11/936 tarihinden itibaren açık eksiltmeye konulmuştur. 27/11/936 tarihinde ihalesi yapılacağından isteklilerin depozit akçalarını yatırdıktan sonra Kültür direktörlüğünde Orta Okullar alım komisyonuna gelmeleri ilân olunur. (2967)

İstanbul komutanlığı
Satınalma Komisyonu İlânları

Çatalca müstahkem mevki kıtaatı ihtiyaçları olan 30000 kilo kuru fasulyaya talibinin vermiş olduğu fiat pahalı görülerek tekrar açık eksiltme ile 25/11/936 Çarşamba günü saat 14 te ihalesi yapılacaktır. Muhammen tutarı 4200 liradır. Şartnamesi komisyonumuzda görülebilir. İsteklilerin 315 liralık ilk teminat makbuz veya mektupları ile beraber belli gün ve vakti muayyeninde Fındıklıda Komutanlık Satınalma komisyonuna gelmeleri. (2786)

★

İstanbul komutanlığı birlikleri için 6000 adet Filips, Osram veya Tungsram ampülü 25/11/936 Çarşamba günü saat 14,30 da açık eksiltme ile satın alınacaktır. Muhammen tutarı 2100 liradır. Şartnamesi öğleden evvel komisyonumuzda görülebilir. İsteklilerin 158 liralık ilk teminat makbuz veya mektupları ile beraber Fındıklıda Komutanlık Satınalma komisyonuna gelmeleri. (2787)

★

Gülhane hastanesi ihtiyacı olan 6 çeşit âlât açık eksiltme ile 23/11/936 Pazartesi günü saat 15 te ihalesi yapılacaktır. Muhammen tutarı 1780 liradır. Şartnamesi öğleden evvel komisyonumuzda görülebilir. İsteklilerin 134 liralık ilk teminat makbuz veya mektupları ile beraber belli gün ve saatte Fındıklıda Satınalma komisyonuna gelmeleri. (2788)

★

İstanbul komutanlığına bağlı kıt'at hayvanlarının iaşeleri için ihtiyacı olan 600 ton yulafa talibinin vermiş olduğu fiat makamca pahalı görülerek tekrar kapalı zarf suretile eksiltmesi 27/11/936 Cuma günü saat 15 te yapılacaktır. Muhammen tutarı 37500 liradır. Şartnamesi öğleden evvel komisyonda görülebilir. İsteklilerin 2813 liralık ilk teminat makbuz veya mektubu, 2490 sayılı kanunun 2 ci ve 3 cü maddelerinde yazılı vesaikle beraber ihaleden en az bir saat evveline kadar teklif mektuplarını Fındıklıda komutanlık satınalma komisyonuna vermeleri. (2785)

İstanbul Harici Askerî
KITAATI İLÂNLARI

16000 lira muhammen bedelli ve 1, 40; 1, 43 beden yüksekliği 1,56:1,60 göğüs çevresi ve 4:8 yaşında 100 tane binek hayvanı 1/12/936 salı gününden itibaren birinci kânun sonuna kadar bir ay içinde pazarlıkla satın alınacaktır. Hayvan satacak olanların hayvanlarını pazarlık günlerinde Eskişehirde Askeri satınalma komisyonuna getirmeleri. (469) (2954)

★

Sivas Garnizonundaki kıt'at ihtiyacı için 350000 kilo ekmeklik un alınacaktır. Tahmin bedeli 43750 liradır. Şartnamesini okumak isteyenler hergün komisyona müracaat edebilirler. Eksiltme kapalı zarf usuliyle 27/11/936 cuma günü saat 16 da Sivasta arttırma eksiltme komisyonunda yapılacaktır. İlk teminatı 3282 liradır. Teklif mektupları 27/11/936 cuma günü saat 15 e kadar komisyona verilmiş bulunacaktır. (460) (2864)

★

Kolordu Merkez kıtaatının ihtiyacı için 140000 kilo ekmeklik un kapalı zarfla satın alınacaktır. İhalesi 11/12/936 cuma günü saat 15 de Afyonda Kor Satınalma komisyonu binasında yapılacaktır. İlk teminatı 1260 liradır. Şartnamesini görmek isteyenler her gün öğleden evvel Afyonda Kor satınalma komisyonunda görebilirler. İsteklilerin ayni gün ve saatte Afyonda kor satınalma komisyonunda bulunmaları (482) (3035)

İstanbul Birinci Ticaret Mahkemesinden:

Tahsil mukabilinde Ziraat Bankasının İstanbul merkezine tevdi eylediğim 149,34 liralık sened mukabilinde mezkûr Banka tarafından mauta ayni mikdarı havi 321931 No. lu çek zayi olduğundan iptaline karar verilmesi İstanbulda Marpuççularda 9/11 No. lu Salamon ve Jak Kapuano taraflarından baistid'a talep olunmakla T. K. nun 638 inci maddesi mucibince mezkûr çeki bulanın 45 gün zarfında mahkemeye ibraz etmesi ve etmediği takdirde bu müddetin hitamında iptaline karar verileceği ilân olunur. (26712)

Diş ağrısı ıstırabların En müthişidir

GRİPİN

En şiddetli diş ağrılarını dindirir.

GRİPİN

Bütün ağrı, sızı ve sancıları keser.

Baş ağrısına, nezle, grip ve romatizmaya karşı

bilhassa müessirdir.

Dr. FAHRİ CELÂL

Sinir hastalıkları ve kekeleme tedavisi her gün üçten sonra Cağaloğlu, Halk Fırkası karşısı, Zorlu apartıman No. 2 Tel. 20785

KANZUK Öksürük Şurubu

En muannit öksürüklerle bronşit, astm ve boğmaca öksürüğünün kat'î ilâcıdır. Göğüsleri zayıf olanlara vikaye edici tesiri şayanı dikkattir.
Bütün eczanelerde vardır.
İNGİLİZ KNZUK ECZANESİ
Beyoğlu, İstanbul

REVUE saatini **isteyiniz.**
Cins, model ve fiyat hususunda diğer yüksek marka saatlerle **mukayese ediniz.**
Kullananlardan **bir fikir edininiz.**
İşte, o vakit neden herkesin

REVUE

saatini tercih ettiğini **anlıyacaksınız.**

Umumî Deposu : İstanbul, Bahçe Kapı, Taş Han 19 Telefon : 21354

Soğuk ve rütubetli havalarda

AKRİDOL

Kullanan her soğuk algınlığında, grip, nezle ve boğaz olmaktan kurtulurlar.

AKRİDOL

Boğaz ve bademcik iltihaplarını da pek çabuk geçirir.

Her eczanede bulunur. Kutusu 35 kuruştur.

Dr. AHMED ASIM ONUR

Ortaköy Şifa Yurdu

Yatak ücretleri 2 liradan itibaren..
3 üncü sınıfda ameliyat ücreti alınmaz.
Doğum ve kadın ameliyatlarile fıtık, apandisit, basur ve diğer ameliyeler için çok ehven hususî fiatler. Ortaköy tramvay yolu Muallim Naci cad. 111 - 115
Telefon - 42221

Tenvirat reçetesi No. 2

Bol bir aydınlık elde etmek için Osram ampullerini kullanınız. Çifte ispiralli olanlar yüzde yirmiye kadar daha çok aydınlık neşrederler. Eski ampulleri atınız ve Osram D kullanınız. Meselâ: Mutfağınızda yemek pişirirken 65 (DLm) li bir ampul kullanabilirsiniz.

OSRAM-D

ampulleri ucuz aydınlık temin ederler.

Siniri ve ciğerleri zayıf olanlar **ÇAM** Hülâsasile banyo yapınız.

Çam ağacının bütün şifa tesirlerini haizdir. Çam banyosu teneffüsü kolaylaştırır. Sinirleri teskin eder. Cildi güzelleştirir. Kokuları izale eder. Neşenizi arttırır. Şişesi 60 kuruştur. Her eczanede arayınız. Deposu Taksim Eczanesi (ÇAM) isim ve markasına ve etiket üzerinde Taksim eczanesi firmasına dikkat ediniz.

TÜRK HAVA KURUMU
BÜYÜK PİYANGOSU

2 ci Keşide 11 Birincikânun 936 dadır
Şimdiye kadar binlerce kişiyi zengin etmiştir.

Büyük ikramiye 40.000 liradır.

Ayrıca: 15,000, 12,000, 10,000 liralık ikramiyelerle (10.000 ve 20.000) liralık iki adet mükâfat Vardır.

DİKKAT: Bilet alan herkes 7/Birincikânun/936 günü akşamına kadar biletini değiştirmiş bulunmalıdır. Bu tarihten sonra bilet üzerindeki hakkı sakit olur.

ADEMİ İKTİDAR
ve BELGEVŞEKLİĞİNE KARŞI

HORMOBİN

Tabletleri Her eczanede arayınız. (Posta kutusu 1255 Hormobin)

İstanbul Defterdarlığından:

Merkez ve şuabatı Maliye daireleri için mahallerine teslim şartile beher tonu 23 lira 48 kuruş üzerinden 175 ton Türk Antrasiti açık eksiltme usulü ile mübayaa olunacaktır. İsteklilerin ve şeraitini öğrenmek istiyenlerin 30/11/936 pazartesi günü saat on dörtte 309 liralık muvakkat pey akçalarile Müdürlüğünde toplanan komisyona müracaatları. (M.) (2974)

İnhisarlar U. Müdürlüğünden:

50 000 Adet 50 lik tuz çuvalı
50 000 » 100 » » »

I. — Yukarıda miktar ve nevi yazılı (100,000) adet tuz çuvalı şartnamesi mucibince pazarlıkla satın alınacaktır.

II. — Pazarlık 27/XI/936 tarihine rastlıyan cuma günü saat 16 da Kabataşta Levazım ve mübayaat şubesindeki Alım komisyonunda yapılacaktır.

III. — Şartnameler parasız olarak her gün sözü geçen şubeden alınabilir.

IV. — İsteklilerin pazarlık için tayin edilen gün ve saatte % 7,5 güvenme paralariyle birlikte adı geçen komisyona gelmeleri ilân olunur. (3063)

Sahibi Necmeddin Sadak Umumi neşriyat müdürü: Enis Til
Akşam matbaası